45ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 219 — Կ. ՊՈԼԻՍ 2/15 ՅՈՒՆՎԱՐ 1902 — 4 ՇԷՎՎԱԼ 2 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 1317 — ՉՈՐՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պազը Ալի ճաւսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جواره‌سنده ۳۸ نومره‌لی دائره خصوصه

1901 ՏԱՐԻՆ

Որքան որ ալ օր օրի կը Չանանք պարզել քաղաքական կարեւոր եղելութիւնները, աւելորդ չենք համարիր սակայն կարճ տեսութիւն մը ընել յաւիտենականութեան անցեալին հետ դեռ նոր խառնուող 1901 տարւոյ քաղաքական վիճակին վրայ։

Մեր ընթերցողները գիտեն անշուշտ թէ տարւոյն ամէնէն աւելի կարեւոր դէպքերը Չինական խնդրոյն լուծումը, Թրանսվալի պատերազմին վերջերս ըստացած անյուսալի կերպարանքը, և Եւրոպական հաւասարակշռութեան մեծապէս ազդող երրեակ Չինակցութեան անդամներուն նոր ձգտումները եղած են։

Չինական խնդրին ընդհանրութիւնը նկատի առնելով, ցաւալի է ըսել թէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ չահ ունեցող տերութեանց ընթացքը իրենց դեռ չատ քիչ քաղաքակիրթ ըլլալը ապացուցանելէ զատ ուրիշ արդիւնք մը չունեցաւ։

Վերոյիշեալ տերութիւնները գլխաւորաբար երկու նպատակաւ արշաւեցին Չինական երկիրները, նախ Եւրոպական հրապարակին տնտեսական տագնապը մեղմելով, 400 միլիոնէ աւելի բնակիչ և գրեթէ Եւրոպոյ մեծագոյն մասին հաւասարող Չինաստանի մէջ, իրենց արտադրութիւններուն նոր հրապարակներ, և իրենց ներքին հրապարակներուն համար ալ նախնական նիւթերու նոր աղբիւրներ ստեղծել ուզեցին։

Երկրորդ ծրագրաւորումն ալ, «դեղին վտանգը» պատրուակ ընելով, Չինաստանի երկար չրջանը պատրաստեցին։ Սնա այդպէս, Ռուսիա, Մեծն Բրիտանիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Աւստրիա, Այէրիգա և Ճաբոնիա, 1415 թուականէն հինգ դար վերջը յարձակեցան խեղճ Չինաստանի վրայ։ Եւ գիտէ՞ք ինչ եղաւ այս հսկայ արշաւանքին շարժառիթը։

Մի քանի հիւվիթիներ խելօք Չինացիները կրօնափոխ ընելու փորձած մի ջոջնին աւազակներու կողմէ յարձակուելով սպանուեցան, ինչ և իցէ, փութանք ըսելու թէ տերութիւնները փոխանակ յայտարարութիւններ ձեռք ձգելու, միջազգային պատմութեան մէջ նմանը չի տեսնուած ձախողուածքի մը, «սանկցիութեան» մը դատապարտուելուն։ Իրենք կը փափաքէին որ իրենց ապրանքները ողողեն Չինաստանի հրապարակները, բայց այնպիսի պատերազմի մը տեղի տուին, որ սարսռեցան մեծ գումարներ ծախսելու։ Գիտէ՞ք վերջը ինչ ըրին այդ գումարները տուգանքի ձեւով Չինէն ստանալու համար։ Չին աղքատ ըլլալուն, փոխատուութեամբ հայթայթեցին ինչ որ պէտք էր, պայմանաւոր Չինաստանի այս ինչ կամ այն ինչ հասոյթները այդ պարտքին վճարման յատկացուին։ Չինական կառավարութիւնը ընդունեց առաջարկուած պայմանները, բայց չի մոռցաւ չինական մաքսատուրքերը աւելցնելը։ Տերութիւններն ալ չնորհեցին իրենց բարեհաճութիւնը և այսօր Եւրոպական վաճառքները աւելի բարձր տուրքերու կ'ենթարկուին։ Արդ, պէ՞տք է անպատճառ խիստ խորամանկ դիւանագէտ մը և կամ տնտեսագէտ մը ըլլալ, հասկնալու համար թէ տերութիւնք իրենց գաղափարին հակառակ գործ տեսած եղան, քանի որ այդ մաքսատուրքերուն բարձրացումը օտար վաճառականութիւնը ապահովաբար տկարացնելու հանգամանքը ունի։ Դեղով Եւրոպացւոց Չինաստանէն հողային առաւելութիւններ ձեռք ձգելու խնդրին, պէտք է խոստովանիլ թէ միմիայն Ռուսիա հասաւ իր նպատակին։ Մանչուրիան գրաւելով։ Իսկ միւսներուն մարտանաւերը և բանակները մեծ պաղարիւնութեամբ ետ դարձան։ Ակէզ զատ, չինական արքունիքը իր ժողովրդային ազդեցութենէն բան մը չի կորնցուց, քանի որ Սինան-Ֆուէն վերադարձին, օտար լեգէոնները այլ ևս քաշուած էին Բէքինէն։ Հաւանականաբար պատմութիւնը օր մը պիտի ապացուցանէ թէ, «դեղին վանգէն», այսինքն Չինացիներուն Եւրոպան արշաւելու չափ կարող ըլլալուն կարելիութենէն գոյանալիք երեւակայական վտանգէն աւելի, այդ տերութիւններուն յօրինած քաղաքակրթութիւնը աւելի վտանգաւոր եղած է։

—Թրանսվալի պատերազմին երրորդ տարւոյ չրջանին մէջ մտնելը կրցաւ լիապէս ապացուցանել թէ, Պօէրները իրաւունք ունէին երբ Բրօնֆէի՝ Փիլիպէի ձեռքը գերի իյնալէն վերջ, կ'ըսէին թէ՝ դեռ պատերազմը այդ թուականէն վերջը պիտի սկսի։

Յերաւի, Անգլիացւոց տկարութիւնը, յամառութիւնը և պաղարիւնութիւնը նշանաւոր են, այս մասին ըսելիք չի կայ։

Բայց կ'երեւայ թէ բրիտանական յուսահատութիւնը իրեն համարեան չափ իրական հանգամանք չունի, քանի որ գործունէութեան այդ բարոյական դերութիւնը միշտ օտարներու հանդէպ ազդեցութիւն կ'ունենայ, չէ թէ բուն իսկ իրենց ընթացքին նկատմամբ։

Ռազմագիտական տեսակէտով լոտ Բիշնէրի կարգադրութիւնները, մասնաւորապէս հաղորդակցութիւնները փոքրիկ բերդերով պաշտպանելու, և չարժուն ջոկատներով թշնամւոյն դիմադրելու միջոցները մինչ ցարդ գործնական արդիւնքի մը չեն յանգած։

Զէմպրլէյնի քաղաքականութիւնը, մինչ ցարդ 4 միլիառ ֆրանքի աներեւակայելի գումար մը ծախսել տալէ վերջ, 60-70 հազար անգլիացի զօրաց կորստեան տեղի տուած է, և հակառակ այս խիստ լուրջ կորուստներուն, պատերազմին կորոշական չրջանը դեռ չի նշմարուիր։ Ընդհակառակը ամէն բան կը ցուցնէ թէ, Պօէրները, գերմարդկային ըսուելու արժանի այդ արարածները, իրենց մեծ որսուվ ու հոգւովը, դեռ չատ պիտի դիմադրեն Մեծն Բրիտանիոյ դէմ, քանի որ, Տէվէթի և Պօթայի նման զօրավարներ կ'ստեղծեն, Պօէր մանկտեաց աղօթքը և իրենց մայրերուն արցունքները։

Բարոյական և քաղաքակրթական տեսակէտով, Անգլիացիք երեք տարուան մէջ կորսնցուցին իրենց երեք դարու բարձր համբաւը, և դիտալ պէտք է թէ «պատուպարան» կոչուած անգլիական բանակներուն մէջ գտնուած վայրերը գժոխք մը եղած են Պօէր մանուկներուն և իրենց մայրերուն համար, այո՛, դժոխք մը, քանի որ 13,000 Պօէր պզտիկներ, և 2-3,000է աւելի մայրեր կը մեռնին անխնամ մնալէ, կը մեռնին անօթութենէ։

Ինչ և իցէ, ձգենք այս յուզիչ խորհրդածութիւնները, և անմիջապէս ըսենք թէ, Թրանսվալի պատերազմը Զէմպրլէյնի համակայարութեան գաղափարին մեծ ուժ տուած է։

Պատերազմի դաշտին վրայ, Աւստրալիոյ և Քանատայի զինուորներուն թշնամւոյ բայց արի Պօէրներուն դէմ կռուիլը, Աւստրալիոյ ինքնօրէն հասարակապետութիւն մը (քոմինվէլթի) կազմելը, պատերազմի պատճառաւ 300 հազար Անգլիացիէ բաղկացեալ հսկայ բանակի մը ստեղծումը, տարակոյս չիկայ թէ նոր ուժերու աղբիւրներ կընան ըլլալ։ — Իսկ թագուհի և Հնդկաստանի կայսրուհի Վիքթորիայի մահը, արտաքին քաղաքականութեան մէջ թէեւ ատեն մը անդրադարձական համակրանաց ցոյցերու առիթ եղաւ, բայց այս վերջին օրերուն մէջ հասկցուեցաւ թէ Մեծն Բրիտանիոյ և Գերմանիոյ այն պատուն իրարու նկատմամբ ցուցուցած մտերմութիւնը պարզապէս երեւութական էր։ Արդարեւ Զէմպրլէյնի անխոնջ ճառերը, և ի պատասխանի Կոմս Պիւլովի Բայխսթակի ժողովին մէջ ըրած արտայայտութիւնները, առ այժմ յայտնապէս ջուրը կը ձգեն այդ մասին հիմնուած կարծիքները։

Վիքթորիայի մահը Անգլիոյ ներքին քաղաքականութեան տեսակէտով մեծ հակազդեցութիւն մը չունեցաւ, բուն իսկ անգլիական կառավարութեան կազմակերպութեան ձեւին պատճառաւ։

—Բայց երբ նկատենք թէ Մեծն Բրիտանիա կղզիացեալ երկիր մըն է, և աւելի իր վաճառականական շահերը պաշտպանելու նպատակաւ ցամաքային Եւրոպոյ հետ յարաբերութիւններ կը մշակէ, տարակոյս չի կայ թէ Եւրոպական զինուորական հաւասարակշռութեան տեսակէտով, մէկ կողմէն Ֆրանգոռուս, և միւս կողմէն Երրեակ Զինակցութեան անդամներուն յարաբերութիւնները խիստ չահեկան են։

Ինչպէս որ անցեալները երկարօրէն բացատրեցինք այս սիւնակներուն մէջ, մասնաւորաբար լեհական խնդիրը ցերտեցուցած է Գերմանիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութիւնները, նմանապէս Ֆրանսայի և Իտալիոյ ընդդիմախառնութիւնները ալ պատճառ եղած են ձգտմանը դէպ ի հնարաւորական կապերուն։

Ընդհանուրի տեսակէտով ալ, Գերմանիոյ նոր մաքսապատութիւնը, և առեւտրական դաշնագրութիւններուն վերանորոգման խնդիրը, դրդած են Երրեակ Զինակցութեան հիմերը։

—Ֆրանսայի վիճակին դալով, պէտք է ըսենք թէ Մ. Վալդէք Ռուսօ, ապակցութեամբ արարքին գործոց նախարար Մ. Տէլգասէի եթէ ոչ փայլուն գէթ անքննադատելի և կամ զուսուր դերք մը շնորհած է իր երկրին գրեթէ 3 տարուան չրջանի մը մէջ։ Զարին և Զարուհին Տիւնքերքի այցելութիւնը, վերջնականապէս նուիրագործած կը թուի, Ֆրանսայի միջազգային դերքը։ Իսկ ներքին քաղաքականութեան մէջ, պէտք է խոստովանիլ թէ Վալդէք Ռուսօ թիէրի և կամպէթթայի չափ կորով և հաստատամտութիւն ցուցուց։ Անոնք որ ըմբռնած են թէ ընկերային և քաղաքական խնդիրները ամէնէն աւելի Ֆրանսայի խորհրդարանին մէջ կը պարզուին և Ֆրանսայի կուսակցութիւններուն իրարու հանդէպ բռնած տարբեր ընթացքներուն ուսումնասիրութիւնը ամէն կերպով չահեկան է, դիւրաւ պիտի ըմբռնուի թէ Ֆրանսայ այս պահուս խիստ հանդարտ չրջան մը կ'անցընէ, և Վալդէք Ռուսօ դարուս ամէնէն մեծ քաղաքագէտներէն մին է։

—Զեկերը և գերմանական սերունդէն եղող Աւստրիացիները դեռ չեն հաշտուած իրարու հետ, և 1901ի տարին խորհրդարանական աշխատութեանց տեսակէտով, խիստ տպերախտ չրջան մը եղած է մանաւանդ Աւստրիոյ համար։

Կը մնայ հասկնալ թէ ինչ հետեւութիւն պիտի ունենայ իրաց այս անկերպարան վիճակը, մինչդեռ Հունգարիա միւս կողմէն կը զարգանայ ամէն կերպով։

—Հարաւային Եւրոպոյ մէջ, Սպանիա իր Միացեալ Նահանգաց հետ ունեցած մրցումէն ժառանգած վիճակին մէջ կը ճգնի և կը չանայ բարենորոգումներ կատարել կառավարական ամէն չրջանակներու, մանաւանդ եկեղեցական գործառնութեանց մէջ։

—Սերբիոյ մէջ արմատականներուն վերջին պաշտօնի կոչումը Միլանի մահուան անուղղակի արդիւնքը կը նկատուի, և կը նշանակէ թէ Պէլկրատի մէջ Ռուսիա Աւստրիայէ աւելի ազդեցութիւն ունի այս պահուս։

—Ռումանիա բարւոքած է իր եկեւեմատական կացութիւնը։ Միւս հաւասարիմ մնալով երրեակ զինակցութեան ոգւոյն։

—Դարաւանդն ալ, Տիւարիք լերանց և Բատագի լեռներուն մէջտեղ սեղմուած այդ փոքրիկ երկիրը կարծես նոր կորով մը ստացած է այն օրէն ի վեր երբ Նիքոլա իշխանը Իտալիոյ թագաւորին անոր հայրը եղաւ։ Իտալացիները իրենց թագուհւոյն խորհրդը հաճար անչուշտ, կրթական հաստատութիւններ կը հիմնեն Զէթինէի մէջ, և պատրաստ՝ ամէն կերպով նպաստելու Զէրնակօրսի անտեսական պարագայման։

—Յունաստան ալ կարգադրած է իր եկեւեմատական վիճակը։ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին պատճառաւ, Բիրէ-Լարիսայի երկաթուղւոյ գիծը դեռ չի չինուեցաւ, գիծ մը որ անտարակոյս տնտեսական մեծ առաւելութիւններ կը խոստանայ Յունաստանի համար։

—Ռուսիոյ մասին նշանակելիք մեծ իրողութիւն մը չենք տեսներ։ Բաւականանք ըսելով թէ ռուսական կառավարութիւնը կը չարունակէ իր երկաթուղիները աւելցնելու ձեռնարկներուն մէջ։

Ինչպէս չինական խնդրոյն առթիւ յայտնեցինք, Մանչուրիոյ գրաւումը ռուս դիւանագէտներուն այս տարուան ամէնէն փայլուն յաջողութիւնը պէտք է նկատուի։ Տնտեսականօրէն, Ռուսիա ծանր տագնապի մը մատնուած է, որով եկեւեմատական նախարար Մ. Վիթթէ և իր գաղափարակիցները մտտենալ կ'ուզեն Անգլիոյ։ Արդարեւ Մեծն Բրիտանիոյ հրապարակները խիստ յարմար դատուած են ռուսական արուեստներուն, վաճառականութեան, և դրամական ձեռնարկներուն։

—Գալով Նոր Աշխարհի, Մ. Նահանգաց նախկին նախագահ Մ. Քլիվլէնտի յանկարծական մահը, պահ մը կարծել տուաւ թէ իրեն յաջորդը Մ. Ռուզվէլթ, այնքան ջերմ պաշտպան չպիտի հանդիսանայ աշխարհակալական քաղաքականութեան։ Դժբաղդաբար այդ կարգի յոյսերուն ամբողջն ալ ջուրը ինկան, և այսօր Վաշինկթոնի կառավարութիւնը կը վարուի Փիլիպինոյ հանդէպ ինչպէս ժամանակին տպանիական կառավարութիւնը։ Արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Մ. Նահանգները կը չարունակեն հրաչակել աշխարհի թէ իրենց բոլոր ձիգերուն որ և ֆն Մոնրոէի վարդապետութիւնն է, այսինքն «Ամերիկան՝ Ամերիկացիներուն է»ի գաղափարին գործադրութիւնը։ Այդ դրութենէն ներշնչեալ Վաշինկթոնի կառավարութեան նախաձեռնութեամբ, համամերիկեան համաժողով մը մէկէ աւելի նիստեր գումարից Մեքսիքայի մայրաքաղաքը եղող Մեքսիկօի մէջ, մինչդեռ միւս կողմէ Սպանիոյ մայր թագաւորութենէն ծնունդ առած Հարաւային Ամերիկայի երկիրները, միեւնոյն ատեն պատուիրակներ ղրկեցին Մատրիտի Լատինական ժողովին։ Համամերիկեան ժողովը չի հասաւ իր նպատակին, որովհետեւ Վենէզուէլայի, Գոլոմպիոյ, Արժանթինի, Շիլիի և Պրազիլիոյ ներկայացուցիչները տեսան որ Մ. Նահանգաց բուն նպատակը, ծածուկ գերիշխանութիւն մը ի գործ դնել է։ Աղանտեանը Խաղաղական ովկիանոսին միացնող ջրանցքի խնդիրը վերջապէս կարգադրուեցաւ Մ. Նահանգաց և Մեծն Բրիտանիոյ համաձայնութեամբ։ Այս վերջինը Ռիչարտն Պուլվայ և Հէյ-Բէնքֆոթ պայմանագրերը գրեթէ չեղեալ նկատելով, ձեռնարկը Ամերիկացւոց ձգեց։ Բայց նկատելի է որ վերոյիշեալ ջրանցքը Նիքարակուային պիտի անցնի, և այս պարագային Բանամայի ընկերութիւնը

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ

ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՍԻՐԸ

Գ.

ԴԻՄԱԿԻՆ ԵՏԵՒ

—Բայց ո՞ւրկէ պիտի ուզեմ ուրեմն, եթէ ոչ անկէ որ ամէն բան ինծի կը պարտի, անկէ զոր ես հարուստ և բաղձացուած կին մը ըրի, մինչդեռ ան...

— Լռեցէ՛ք... Նախատէք պիտի զիս... չատ լաւ գիտէք թէ ամուսինս մեկնած ատեն ինծի ձգած դրամէն այսչափ խոշոր գումար մը չեմ կրնար վերցնել։ Երկու անգամ արդէն այս տեսակ պարագաներու մէջ օգնութեան եկայ ձեզի, և հիմա՝ ա՛լ անկարելի է ինծի ատիկա։

—Մա՛րթ, այս գումարը պէտք է ինծի։ Ունիք դուք, գիտեմ, և պէտք է տաք ինծի։

—Բայց, թշուառական, ինչ պիտի ընեմ երբ այնչափ յիմար ըլլամ որ բոլոր ունեցածս, ամուսինս ինծի ձգած բոլոր դրամը քեզի տամ։ Ինչպէս ապրիմ պիտի մինչեւ իր ետ դառնալը։

—Ձեր գոհարեղէնները կը ծախէք, կամ աւելի լաւը գրաւի կը դնէք զանոնք, ինչ գիտնամ։ Ու բնական ալ չէ՞ ասիկա, քանի որ ամէն բան ինծի կը պարտիք։

—Թշուառական։

—Նախատելու չելլանք, կը պարտիմ, կը պատմէք անոր թէ տունը գողեր մտնելով գողցած են այդ դրամը, բան մը որ չատ կը պատահի այս հրապուրիչ բայց քիչ մը ամայի թաղին մէջ... հրաշալիօրէն գիտէք սուտ խօսիլը, սիրելիս, այս բանը ձեզի պիտի կրնայ օգնել։

—Շատ ցած էք, որ հետս այս կերպ կը խօսիք, դուք որ կորսուանս պատճառ եղաք...

—Ապերախտ, առանց ինծի ինչ պիտի ըլլայիք։ Երախտագէտ չէք բնաւ, սիրելի Տիկին տը Լիւսան...

—Այո՛, կը յիշեցնէք թէ դուք էք որ ամուսնացուցիք զիս Կոմս տը Լիւսանի հետ։ Ու կը ցուցնէք ինծի հիմա այն ատեն դերը զոր խաղալ տուիք մարդերու լաւագոյնին ու ամէնէն վեհանձին մօտ...

—Վայ, վայ, չ'կլլաք անձնուէր կին մը ըլլալու միտք ունենաք...

—Եւ եթէ ունենայի՞... Այո՛, վերջի վերջոյ սկսայ սիրել ամուսինս՝ զոր այնքան երկար ատեն խաբեցիր ու չահագործեցիր դուն, զոր ինք իր լաւագոյն բարեկամը կը կարծէր։ Մա՛, չեմ կրնար բաժնուիլ ամօթալի անցեալս, և վերջապէս, ե՛ս ալ պահանջել կեանքէն ինծի ինկած երջանկութեան բաժինը։

—Երջանկութիւն... կրցածնուդ չափ առէք, սիրելիս։ Գալով անցեալէն բաժնուելու խնդիրին, ատ աւելի դժուար է... դեռ պէտք ունիմ ձեզի...

—Ալ չատ եղաւ, կը հասկնա՞ք, ալ կ'ընդվզիմ և կը մերժեմ...

—Ամ բանը չպիտի ընէք, ըսաւ Տր. Սարբնէ զարհուրելի հանդարտութեամբ մը դէպի անոր յառաջանալով։

Այս մարդուն աչքերուն մէջ այն ատենն սարսափելի վճռականութիւն մը կայ որ Մարթի հասկցաւ թէ ամէն բանի դատաստան էր, ու ինքը գիտէր թէ ի՞նչ բաներու կարող էր ան։

Գրասեղանի մը մօտենալով, գրոցէ մը էջերու տետրակ մը քաշեց, թուղթ մը լեցուց և տօքթօրին տուաւ։

Այդ վերջինը, ուշադրութեամբ քննելէ յետոյ, ծալեց թուղթը, հանդարտօրէն թղթապանակը դրաւ և ժպիտը շրթունքին։

—Լօ, սիրելիս, իրաւ որ կիներու ամէնէն հմայիչը և բարեկամուհիներու ամէնէն բարեսիրան էք դուք։ Ալ երկար ատեն չպիտի դամ ձեզի ապահով եղէք։

Աբամարնանքի ակնարկ մը նետեց անոր։

—Լաւ մ'կ, մրմնջեց։

Տօքթօրը չի լսել ձեւացուց։

—Աւելի երկար չեմ ուզեր ձեզ յոգնեցնել, սիրելիս։

—Սպասեցէք, լաւ է մինչեւ վանդակափեղկը ընկերակցիմ ձեզի։

—Եւ լռիկ, ետ դարձան միասին քիչ մը առաջ անոր մինակը իջած ճամբէն։

Մարթի գեղեցիկ դէմքը կապարագոյն ժպտունութիւն մը առեր էր։

Երբ փողոցը ելաւ, տօքթօրը դիտեց թէ ո՞ր ատիճան գահավիժօրէն դուրը ետեւէն հրեր էր, տեսակ մը ջղուտ կատաղութեամբ վանդակափեղկը գոցեր էր։

—Սիրելիս, ըսաւ ակռաները սեղմած, չատ կը շտապէք մեկնիլս տեսնելու։ Կարծես, Ատուած ներէ ինծի, թէ դուրս կը նետէք կոր զիս...

Մարթ վանդակափեղկին մօտեցաւ, բերանը դրեթէ փակցուց ձողերուն և չատ ցած ձայնով մը, կարծես վախնալով որ ուրիշներ ալ կը լսեն.

—Այո, ըսաւ կը վռնտեմ քեզի, վճարեցի պարտքս, ունելիք տալիք չունինք ալ և զգուշ պիտի կենամ որպէս զի զիս ալ չապանեմ, ինչպէս Պ. տը Վարէնոժը սպաննեցիք։

Յետոյ, Մարսընէլ, որ զարմանքէն ու սոսկումէն քար կտրեր էր, իրեն պատասխանելու, երեսին նետած այս խօսքերուն հաչիւ պահանջելու ժամանակ չունեցած, վիլլա մտաւ նորէն...

Տօքթօրը լսեց որ դուռը չատ ամուր մը գոցեց ետեւէն...

Անխոհեմ, հեգնեց, ազէկ չըրիր անցեալին դաղանիքին ծանօթ ըլլալդ իմացնելով ինծի...

Իր ննջասենեակը հասնելուն, Մարթ տը Լիւսան դողալ սկսաւ։ Հասկցաւ որ բարեութեան ձայնին տակ ընելով, ծանր սխալ մը գործեր էր... հիմա այս մարդը զինքը սպաննելու երդում բրած ըլլալու էր... և գիտէր որ անիկա վճռող բնաւորութիւն մը ունէր, բոլոր յանդգնութիւններու պատրաստ էր, ամէն տեսակ ոճիրներու կարող էր։

Բաւական երկար ատեն թաղուած մնաց իր խորհրդածութիւններուն մէջ, յետոյ մէկէն ի մէկ վեր ցատկեց որոշումը առած.

(Շարունակելի)

պիտի կորսնցնէ իր 1 ու կէս միլիար ֆրանգի չափ հսկայ գումարը։

—Հարաւային Ամերիկայի մէջ ալ, Գոլոմպիայի և Վէնէզուէլայի յարաբերութիւններուն ձգտիլը երկու երկիրներուն մէջ պատերազմ յառաջ բերելու վտանգաւոր աստիճանին հասաւ, բայց բարեբաղդաբար խնդիրը չուտ կարգադրուեցաւ։

Միւս կողմէ, Շիլիի և Արժանթինի սահմանագլուխներուն վրայ Իլիթիմ-Էսբէրանզա կոչուած նահանգին նկատմամբ ծագում առած հողային դժտութիւնները, երկու երկիրներն ալ պատերազմի պատրաստութիւններ ընելու մղեցին։ Որոշել պէտք էր թէ, երկու երկիրներու սահմանագլուխներու գիծը Անտ լեռներուն ուղղութեա՞նը պէտք էր հետեւիլ թէ, ջուրերուն անջատման գիծին։

Բայց այսօր, բոլոր դժուարութիւններուն առաջքը առնուած է, քանի որ թիւրիմացութիւնը կարգադրելու խնդիրը երկուսաւեք Մեծն Բրիտանիոյ իրաւարարութեան յանձնուած է։ Անգլիական դրամագլուխները մեծ դեր կը կատարեն երկու երկիրներուն մէջ ալ։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԻՄ ԳԵՂԷՍ

"ԿԱՂԸՆՏԻՆ ԻՐԻԿՈՒՆԸ„

Երնէ՞կ ա՛ն օրերուն երբ դեռ Թագուկ Մարանցը (1) ուտնն էր։ Աստծուն Իրիկունը, քուրուաղբար, խաղ խընտում կ'ըլլային ու ա՛լ չընելիք բան չէին թողուր։ Հը՛, ինչ հոգ ունէին, ինչե՞ր ինն պակաս էր։ Կեր կերմանքնին (2) ըռինտ, վրան գլուխնին քէսում (3), նուիդնոր։ անոնք ալ չընէին մե՞նք պիտի ընէինք, մե՛նք, որ ամառզրբուն (4) կտուէ վարտիքով ու զբպունով (5) ժամանակ անցուցեր, ձուն ձմեռ բերեր էինք։

Նախանձի՛լ, չէ՛, միտքիս հէեալիս քանը չէր։ ա՛ս տղաքը, իրենց տատին մօրը աչքը լուս, պաղ ջրնակ զաւկընները, իրաւունք չուտնէ՞ն միթէ անոնց հարստութեան, մալին ըզդակին հաճոյքը վայելելու։

Կէս գիշերին մատ մը մնացած, արդէն իրենց տեղաններուն (6) մէջ կ'ըլլային անոնք, յոգնած ու գինով՝ քիչ մը առաջուան խել խալ ուրախութիւններէն։ ա՛ն չաղը (7), հայրիկն ու մայրիկը, երանութեան անուշ ժպիտ մը գընդակած աչքերնուն մէջ, կ'երթային պառնել անոնց ջուխտակ, նուռթուշ այտերը...։

* * *

—Աս ինչ թաւուր (8) Կաղընտ է։

—Աս տարի Կաղընտին համը չելլէ պիտի։

—Բայց եթէ հայրիկդ գայ...։

—Իրա՞ւ, գայ պիտի։

—Հա՛ տղաս, հա՛, գայ պիտի...։

Ու Սուրէն, հրճուագին խայտանքով մը մօրը ճիտը պլլուելով, սկսաւ անոր երեսը համբուրել։

Մար ու տղեկ մըն էին աս խօսակցողները։ Իրենց տունը, հունա՛, գեղին վերիդիի դարվերին տակն է, պզտիկ մարագի պէս տուն մը, որուն Էտիլէրին դիի խարխուլ դառապաններուն (9) ճեղքէն հովին հոսանքը սուլելով կ'անցնի կ'երթայ։

Նեբսի-տուն մը, փսոր մըն ալ չարտախ (10) պզտիկ քիլէր մը և ոտիցճամբան (11), ահա՛, ինչ որ ունէր այդ խրճիթը։

—«Տունս վլացի, հաց եփեցի, վլասկ (12) ըրի, ա՛լ բան չունիմ, օճախս ալ ծեփեմ ու նստիմ «արթըխ», իրիկունը Օվակը Դեղանէն (13) կու գայ, ելլեմ ապուրի մը ջուր ալ դնեմ, լալման իրեք ամիս եղաւ դուրսներն է, գիտեմ որ ըռինտ ըռինտ տաք կերակուր կերած չուտնի»։

Ճշմարիտ տատիկինի մը ձեռնհասութիւնով այս ամէնը ընել ըսելէ վերջ, իր երկանը կը սպասէր։

—«Ուր եմ, ուր չեմ, Կաղընտին իրիկունը տունն եմ» ըսած էր Օվակ, երեք ամիս առաջ, երբ Գեղանը երթալու համար զատուած էր կնոջմէն։

Օվակը երբ դար, չատ գոհ պիտի մնար անկէ։ իրմ ժամանակը պարապը չէր անցուցեր ան, բաներ, սատեր (14), տատրիկուն (15) եղեր և կտաւ գործելէն տանուերիկու մէջիտ վաստկեր էր՝ իր ապրուստը հոգալէն զատ։

Շա՛տ սպասեցին մար ու տղայ, բայց Օվակը չեկաւ. աս ձունին բուքին ճամբայ ելաւ ու գլխուն փորձանք մը եկաւ արդեօք։

Աղջիկնութեանը խնտացած էր նէ խնտացած էր, չէնէ ասկէց վերջը ա՛լ խնտալիք չուտնէր ա՛տ խեղճ հարսնուկը. ինք ա՛ս տունը գալու աղջի՛կ էր. քանի որ անդին աւելի բարեկեցիկներ կային զինքը կնութեան առնելու պատրաստ։ Բայց Օվակ չատ աղաչած, գերեկցած (16) էր հօրը ու ըսած էր թէ՝ եթէ ա՛ս աղջիկը իմս չըլլայ կ'երթամ Սախառը (17) կ'ինամ...ու հայրը՝ վախնալով առա՛նց եղեռնական դէպքի մը պատճառ ըլլալէ՝ յօժարած էր, իր մէկ հատիկ աղջնակը՝ տատ մար չուտնեցող ա՛տ երիտասարդին տալու։

Դեռատի հարսնուկը, կեսուր պարոնատատ զուրկ, «ճահիլ» տղու մը հետ առանձին, չատ դժուարութիւն կրած էր տուն կառավարելու միջոցները սորվելու համար. կիրակիէ կիրակի մարանցը երթալով չը գիտցած բաներուն վրայ տեղեկութիւն կ'առնէր։ Ալ հիմա, վարժուած էր ամէն բանի, բայց սա՛ Կաղընտին իրիկունը արտում սըխուր ու միս մինակ նստիլ սա՛ ախտոնին մէջ... աս քիչ մը դժուարը կ'երթար ու երբ յիշեց իր աղջիկնութեան կեանքը, ան տանն պակները ծռմռկեցան, քիթին ծայրը մրմռաց, ձայնը հեկեկանքի փոխուեցաւ ու սկսաւ լալ...։

* * *

Հիւսիսի քամին չան պէս կ'ոռնար ան իրիկունը. ամէն ընտանիք, տուն նորդոք (18) օճախին չուրջը ըլլորուած, ճարճատուն ու բարկ կրակին դէմ կը խօսակցին. Կաղընտին սեղանը քովերնին է, շատ պտուղ չի կայ վրան, քիչ մը խնձոր, մէկ երկու սերկեւիլ, քանի մը հատ նուռ, ամէնէն չատ ընկուզ, իտաս (19), չամիչ, «հավուռ» ու մանաւանդ տեղական անուշեղէններ՝ պատեան, չարոց և քիւֆտէր։

Գեղին տղաքը, սովորական մուրացկանութեան չեն գիներ, ան պաղուն օ՞վ պիտի համարձակէր փողոց ելլել. բայց քանի մը աղքատի ծերը-ներ (20) ելեր ու Կաղընտի նուէր կը հաւաքէին.

«Հալելա կ'ուզեմ, ընծայ կ'ուզեմ»ի ձայները դուռներու շահչախին հետ աղմկոտ իրարանցում մը կը պատճառէին տնեցիներուն, որոնք կ'ճապարէին իրենց նուէրը տալ տա խեղճերուն։

«Հաւը գօտիս կապաւն էտիս աւետիս, Մելքօն, Գասպար և Պաղտասար աւետիս...» Նորէն ան տղաքն են, որ ուրիշ դուռի մը առջեւ կ'երգեն... նուէր չի գար. «Տէր ողորմեա մը ըսէք որ տանք» կը ձայնեն վերէն չարաճճի լակոտները. «Տէր ողորմա»ն կ'ըսուի, ու փոսնակ նուէրի փարչով պաղ ջուր կը թափուի իրենց վրայ ու քըրքիջեալով կը հեռանան։

Կէս գիշեր է, ալ ճըտաս (21) չի կայ գեղին մէջ, միայն հովին լացող սուլումն է որ տենդոտ վաղքով մը կ'ալեվլէկ՝ սարսռագին աղապատանք մը հիւսելով մռայլ գիշերին մէջ։ Ան վերեւի կապատիկ երկինքին էաղնտիկներէն մէկ հատիկ մըն ալ չերեւիր ու սեւ ամպերուն ճերմակ փոչին՝ հոծ մաղմզուքով մը կ'ինչնայ՝ մանաշուշ պատանք մը հագցնելով իր հանդիպած տեղերուն։

—«Ա՛լ ճպտալու (22), դէմ տալու ճարս չի մնաց, մեռնիմ նէ մեռնի՛մ», ըսաւ ճամբորդը, յուսահատ ձայնով մը ու նայուածքը սեւեռեց, խրճիթի մը լոյսին, մինչեւ կէս մէջքը ձիւնին մէջ թաղուած. ու հովը հեռուները տարաւ իր ձայնին արձագանգը....

* * *

«Կաղընտին իրիկունը կուգամ» ըսած էր Օվակ ու չեկա՛ւ....։

Ամբողջ գիշերը պուտ մը քուն չը մտաւ խեղճ կնոջ աչքը, ու առտուն, կանուխ, Դեղմէջը (23) ղրկեց իր Սուրէնը, ըսելով, «Գնա՛ նէ տուտ իրաւ ինչ կը խօրանեն(24) մարդիկը»։

Սուրէնը դեռ եկեր չէր Դեղմէջէն, երբ խրճիթին առջեւէն ձաղ մը անցուցին, Օվակին սառած մարմինը մէջը...։

«Կաղընտին իրիկունը կուգա՛մ» ըսած էր Օվակ... Թագուկին։

ՏԻԳՐԱՆ ԴԱՍԱՊԵԱՆ

(1) Ամուսնացած աղջիկ մը այսպէս կ'անուանէ իր մօրը տունը. (2) կերակուր. (3) գեղեցիկ. (4) ամառուընէ ի վեր. (5) էնթրէլ. (6) անկողին. (7) ան տատնը. (8) տեսակ. (9) պատը ծածկող տախտակներ։ (10) Դուրսի սրան։ (11) ճեմիլ. (12) լուացք. (13) այսպէս կը կոչուին այն բոլոր գեղերը ուր արևմտաւորը կ'երթայ իր առուտուրը ընել։ (14) աչխատիլ. (15) չարաչար աչխատիլ, տքնիլ։

(16) պաղատիլ. (17) Սաքարիա գեղ. (18) ընտանիքին բոլոր անդամները. (19) փչատ, խրտ. (20) խըլէղներ. (21) ձայն, չչնկոց. (22) չարժիլ. (23) գեղին չուկան. (24) խօսիլ։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ԳՕՆԹ ՊԻԻԼՕՎԸՆ ԵԷՆԻ ՊԻՐ ՆՈՒԹԳԸ.— Բայխլթակ մէճլիսինտէ ճէրէեան իտէն միւղաքէրաթընն պիր գըսմը՝ սիեսի անվալը ումումիյեէ միթէյալլիգ օլտուղը իչուն, պուլաբրն մուխթասարէն նագլը ֆախէլի օլուր զանընդտաեը։

Շէհրը հալան օնունմը կիւնիւ իճթիմա իտէն Բայխլթակ մէճլիսինտէ պիւտէ միւղաքէրաթընտա տէվամ օլունտուղը էնտատա ազատան Լիպերման Ֆոն Բօթէնպէրկ թարաքընտան իյրատ օլունան չիտտէթլի պիր նութգ պաղ վէքիլ գօնթ Պիլօվընն թէքրար միթալէա պէեան էյլէմէսինէ սէպէպ օլմուշ տրը։

Զաթէն միւշարիլէյհ գօնթ Պիլօվ՝, պունտան պիր գաչ կիւն էվվէլ, Բայխլթակ մէճլիսինն աչքլարընտա իյրատ էյլէտիեի նութգտա, Մ. Զէմպըրլէյնէ գարշու պաղը պէեանաթտա պուլունտուղընտան, պունդն եանընդ սուրէթէ թէֆսիր իտիլմէմէսի, վէ Ինկիլթէրա իլէ Ալմանիա արասընտա մէվճուտ օլան տօսթանէ միւնասէպաթըն պօղուլմասը իչուն, լազըմ կէլէն իզահաթը վէրմէեէ հազրլանմըշ իտի, չիւնքի Մ. Լիպէրմանընն պէյնէլմիլէլ գասպուլ իտիլմիշ օլան ատէթլէրէ գարշու պիր սուրէթէ, Ինկիլթէրա վէ Ավսթրիա ալէյհինտէ լիսան գուլլանմասը՝ միւշարիլէյհ Պիլօվ թարաֆընտան սիւքիւթ իլէ կէչիշտիրիլէմէդի իտի։

Միւղաքէրաթընն իպթիտասընտա, Նաիօնալ Լիպերալ ֆըրգասը ազասընտան Պէսէրման սէօզէ պաշլանարագ, Ալմանիանընն էգզօտիգ ավալընտան ուզուն ուզատրեա պահս էյլէտիքէն սօնրա, պու պապատ պաղը թէչէպիւսաթ իճրասը լազըմ կէլէճէինինի պէեան էյլէմիշ, վէ միսթէմէքեաթ տախլինտէ չընմէնտրֆէր ինչաթընընն չզալալըմասը, վէ Զինէքի հուգուգ վէ իմթիհազաթընն զիեատէլէշտիրիլմէսի լիւզումընտան պահս էյլէմիշ վէ սօնրա սէօզի Մ. Զէմպրլէյնէ նագլ իտէրէք տէմիշ տիր քի, «Միսթէմէքեաթ նազրը Մ. Զէմպրլէյն՝ Ալման էֆքեարը ումումիյեէսինի օ տէրէճէ հիտտէթլէնտիրմիշ, Ալմանիանընն միլլի նամուս վէ չէրէֆինէ օ տէրէճէ ազգունմուշ տրը քի, պունընն Ալմանիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան բէսմէն վէ հէր շէյտէն էվվէլ բէտտ իտիյմէսինի արզու իտիեոր իտի։

Պիզ՝ Ինկիլթէրանընն տիւշմէնի տէեիլիզ, պիլ ագիս Ալմանեանընն Ինկիլթէրա իլէ տահմա էեի միւնասէպաթտա պուլունմասընը արզու իտէրիզ։ Տիկէր թարաֆտան Տանցիկ միւլագաթը իլէ գուվվէթլէշտիրիլմիշ օլան Ալմանիա-Բուսիա միւնասէպաթընն տա տահա զիեատէ գուվվէթ պուլմասընը ճիտտէն արզու իտէրիզ։

Ալմանիանընն խարիճի մէսէլէքի՝ ճիտտէն մէմնունիյէթէ վէրիր պիր բէնկ ալմըշ օլուղունտան, պու սուրէթլէ տեվամընը թէմէննի էյլէրիզ։

Գօնթ Պիլօվընն Իթալիա վէ Ֆրանսա տօսթլուղու հագգընտաքի պէեանաթը մէմնունիյէթի մուճիպ տիր։

Իթալիա հիւքիւմէթի՝ իթթիֆագը միսէլլէսին գըզմէթինի էյլէթաէ թագտիր իտէր։ Կալիչիանընն Լանոթակ մէճլիսինտէ բրէնս Զաթօրիսքինն չէտտա պէեանաթընա բաղմէն, Ավսթրիա իլէ օլան միւնասէպաթըմըզ սամիմանէ տիր։

Ալմանիա հիւքիւմէթինին էօֆէյէն պէրու տիւշմէնլէրի մէվճուտ իսէտ, Ալման սանաեի վէ թիճարէթինին թէրագգըսը՝ Ալմանլարա պիր չօգ էգզպալէր բէյտա իթմիշ տիր։ Շու հալտէ սիեսի ախաֆ ֆիւգըմըզ պիւսպիւթի պէրդագ տէեիլ տիր։ Պինէն ալէյ, Ալման միլլէթինին թէրագգըսընա եէկեանէ սէպէպ օլան Ալման օրտոսը իլէ պարիյէսինին զիեատէլէշմէսինի թէէմին իտէրէք, Ալմանեաեը հր քէս իչուն զըյմէթլի պիր միւթթէֆգ վէ եա գօրգունէ պիր տիւշմէն ալինէ գօյմալը եըզ։

Մումիլէյհ՝ բիւսում թարիխինէ նազը քէլամ իտէրէք, մէմլէքէթին զըրաաթ վէ սանաեիինին թէրագգըսընա խրտմէթ իտէէք թէտպրլէրին իթթիխազընտա եէքիմիուտ «մալը. եըզ։

Մ՝ուղաքէրաթընն մէմնունիյէթի մուճիպ նէթիճէլէր վէրէճէկինի ումիտ իտէօրում։» տէմիշ տիր։

Մ. ՊԱԼՅՈՒՐԸՆ ՆՈՒԹԳԸ.— Ինկիլթէրա խաղինէ նազրը Մ. Պալֆուր պունտան պիր գաչ կիւն էվվէլ՝ Մանչէսթրտա իրատ էյլէտիեի նուգտա՝ ձէնուպի Աֆրիգատա չէթէ մոնարէպլէրինին կիւնտէն կիւնէ էքսիմէքտէ օլուղունը, վէ պունընն եագնտա պիթէէեինի պէեան էյլէտիքտէն սնրա, տիկէր Էվրօբա հիւքիւմէթլերի արասընտա Ինկիլթէրաեա գարշու կէօսթերիլէն տիւշմէնլիք հիսսինին ճիտտէն էհէմմիյեթլի օլտուղընը իլավէ էյլէմիշ տիր։

Միւշարիլէյհ՝ սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք տէմիշ տիր, քի «ձէնուպի Աֆրիգա մուհարէպսինտէ ինսանիյէթ ուսուլ վէ ատէթլէրինէ գարշու պիր հարաքէթտէ պուլունուլմամըշ տրը։ Պու հագգըգաթ՝ լորտ Բոզպէրի թարաֆընտան տախի թատիգ իտիլմէքտէ տիր։

Շու հալտէ լորտ Բոզպէրինին պու խուսուսատաքի պէեանաթընա իթիպար իտիլէրէք, էճնէպի մէմլէքէթլերտէ զարազքարանէ նէշրիյեաթա նիհայէթ վէրիլճէք տիր։

Ֆագաթ էճնէպիլէրին պու խուսուսատաքի ատպր ու մէթանէթլերի թիւքէնիր իսէ, օ զէման հալ բէք թէհլիքէլի օլուր։ Զիւնքի Ինկիլթէրա իլէ Եվրօբա վէ Ամերիգա հիւքիւմէթլերի արասլարընտա մէվճուտ օլան բէգապէթէ բազմէն, միւշթերէք պիր բապրթա իլէ պիրի պիրինէ պաղլը պուլունտուղունտան, պու բապրթանընն պօզուլմասը՝ հէր իքի թարաֆ իչուն թէհլիքէլի տիր։

Ինկիլիզլէր կիսի պիր միլլէթին ախլէգ վէ ատէթլերի հագգընտա պուտէրէճէ ֆէնա ֆիքր պէսլէեէնլէր՝ պու հարաքէթլերի իլէ պէօեիւք պիր մէնֆաաթ թէէմին իտէմէզլէր։ Պիլթքիս զարար կէօրիւրլեր։ Ինկիլթէրանընն պէյնէլ միլլէ միւնասէպաթ վէ սաիր խուսուսաթտա մախսուս պիր մէվզը իշզալ էյլէյեեինի իտտիա իթմէզ իսէմ ատ, Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի քէնտիսինէ մախսուս մէնֆաաթընը թէէմին իտէճէք պիր գուտրէթ վէ տիրաեէթէ մալիք տիր։

Ինկիլիզլէրէ գարշու կէօսթերիլէն ֆէնա նիհայէթ օ տէրէճէ գուվվէթլի տիր քի, պունը նագարը տրգգաթտա ալան պիր ատամ, մէսէնիյէթին եիւքսէլմէքտէ օլտուղունտան չիւպէհ իտտէր։

Էֆքեարը ումումիյեէ՝ պու տէրէճէ ատի վէ խասխս չէյլերլէ իշթիրալ իտէրսէ նէ՞ գատրը օլապիլիր։

Ֆիքրիմէ զալըրսա, Ինկիլիզ ասքէրինին ձէնուպի Աֆրիգատա կէսսթերտիլէրի ֆագվլէթլերին հէր հանկը պիր միլլէթ օրտուսունտա տախի պուլունտուղը ֆարզ օլունուրսա պու օրտու իչուն պունտան պէտիւք էլֆգը թագտիրիյեէ վէ միւքեաֆաթ օլամազ։

ԹԷՎՖԻՔԻՀԱՆ

Մէճլիսը քէպիրը մէարիֆ ազալըզնա մէքթէպը Սուլթանի մուհասէպէ բէֆիգը իզզ. Ահմէտ Թէվֆիգ պէյ իլէ հուզուրը Հինմաեուն տէրսը չերիֆի մուխթասարրընտան մէքթէմէթլու Հաճի Մէհմէտ Էմին էֆ. թաեին պույրուլմուշ վէ մուամիլէյհիսատան Ահմէտ Թէվֆիգ պէյին պու քէրրէ թանլիֆի իճրա օլունտուղը կիսի, Մէհմէտ Էմին էֆէնտի՝ զաթէն մուհալլէֆ պուլունմուշ տրը։

* * *

Մէսաիի սաարգանէլէրինէ մէպնի, Մապէյնը Հիւմաեունը Միւլուքեանէ քեաթիպլէրինտէն իզզ. Վասքի վէ Սամի վէ մուգայեիտ Նամի վէ Մէհմէտ Միւնիր վէ Եօմէր Լութֆի պէյ էֆէնտիլէրէ թէրֆիան բիւթպէի սանիյէ սընֆը միթէմաեիզի. Սաաթէ պաշի բիֆ. Թէվֆիգ էֆէնտիեէ բիւթպէի սալիսէ թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Գուրէնաի հազրէթը Շէհրիեարիէն սէատ. Պէքիր պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ խըտէմաթը մէմտուհասընա մէպնի պիրինճի բիւթպէտէն Օսմանի։

Խըտէմաթը հասէնէսինէ մէպնի, գուեումը պաղը աթուֆ. Հարոնալի էֆ. հազրէթլերինէ թէպտիլէն պիրինճի բիւթպէտէն Մէճիտի։

Էհլիյեէթ վէ լիեագաթլարընա մէպնի, Մապէյնը Հիւմաեունը Միւլուքեանէ քեաթիպլէրինտէն սէատ. Էմին վէ Թէվֆիգ պէյ էֆէնտիլէրէ իքինճի բիւթպէտէն Մէճիտի. Մապէյնը Հիւմաեունը Միւլուքեանէ չիֆրէ քեաթիպլէրինտէն իզզ. Սրիֆ պէյ էֆէնտիեէ խըտէմաթը հասէնէսինէ մէպնի, իքինճի բիւթպէտէն Օսմանի, Աթըպպի Հազրէթը Շէհրիեարիտէն միրալայ իզզ. Մուգըմ պէյ էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէտէն Օսմանի. Աթըպպի Հազրէթը Շէհրիեարիտէն միրալայ իզզ. Իպրահիմ պէյէ հիւսը խըտմէթինէ մէպնի իրինճի բիւթպէտէն Օսմանի ՆԸշանը զիշանլարը ինան պույրուլմուշ տրը։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Զաթը վալէաի Մէէիյիէթբէնահի իլէ ատիյիէ նազրը իւպէէթ. տէվլ. բաշա վէ Շուրաի Տէվլէթ բէյսի վէ խարիճիյէէ նազրը վէ Թօբխանէի ամիրէ միւշիրի վէ մալիյէէ վէ եվգաֆ վէ մէարիֆ նազրլարը մագամը սամիի Սատարէթբէնահի մեսթէշրը տէվլ. բաշալար հազարաթըյա ամէտիի տիվանը Հիւմաեուն աթուֆ. պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ ալթուն Հիճազ թիմուր եօլու։

Ազիսէի խասսաի չահանէ միւսթէշրը վէ մահասպէճիսի աթուֆ. Խալիս էֆ. հազրէթլերինէ ալթուն վէ կիւմիշ իմթիեազ. էշիյեէթ վէ լիեագաթլարընա մէպնի, Մապէյնը Հիւմաեուն Միւլուքեանէ քեաթիպլէրինտէն սէատ. Էքրեմ վէ Ռէշիտ վէ Բէֆիգ վէ Ֆէթհի վէ Եահեա Սէզաի վէ Իսմաիլ հագգը վէ Ռիֆաթ վէ Էճվէպ պէյ էֆէնտիլէր հազարաթընա ալթուն լիեագաթ. Ֆիլարիի սանիի հազրէթը Շէհրիեարիտէն Հիւսէյն էֆէնտիեէ ալթուն լիեագաթ միտալիալարը իհսան պույրուլմուշ տրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ԲԷՍՄԻՅԵԷ

Իրան տէվլէթի թարաֆընտան էրմէնի Գաթօլիգ բաթրիզը բիւթպէթլու Պօղոս էֆէնտի հազրէթլերինէ պիրինճի վէ Մէրջաշ մէրխասասը Եպիսկոպոս Օհաննէս էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէտէն իթա օլունան Շիր ու Խուրշիտ նըշանընն միշար վէ մուամիլէյհիսատ ճանիպլէրինտէն գասպուլ վէ լէտէլ իճապ թալիգը խուսուսունա պիլ իսթիչան միւսատէի սէրիյեէի ճէնապը Բատիշահի շահան պույրուլմուշ տրը։

ՏԱԼԻՒԻՅԵԷ

Սէլանիքէն Զէրտաքոտա թէշքիլ օլունան պիր գարեէնին նամը նամիի հազրէթը Շէհրիեարիեէ նիսպէթլէ թէվսիմինէ իրատէի Սէնիյեէ։ էրէֆթէշլիգ պույրուլմուշ տրը։

ԻնձէՍՈՒՏԱ պիր բում մէքթէպի ինշասընա միւսատէ պույրուլմուշ օլմաղլա՝ մէսարիֆթը ինշասիյեէ 1318 սէնէսի պիւտճէսինէ տախիլ օլանաղ տրը։

ԻՏԱՐԵԻ Մախսուսանը «Սէատէթ» «Սէլանիք» վէ «Միւրիւվվէթ» վաքօրլարը՝ 4 պին էֆիրատ համիլէն Գլազմէնէ կէմիշէր տիր։

ԵԱՎԷՐԸ խասսը Հիւմաեուն Ահմէտ Շաքիր բաշա բէֆիգաթընտա պիր չօգ մէհմուրլար պուլունտուղը հալտէ Գլազիմէնտէքի ասաքիրը Շահանէնին ատվանը մուահէնէ իչուն «Ֆուատ» վաքօրը իլէ հարաքէթ իթմիշ իտի։

«Ֆուատ» վաքօրը Գլազմէնէ վիսուլինտէ «Բատիշահըմ չօգ եաշա» նիսալարը իլէ խսիրգպալ իտիլմիշ վէ ալգեշլանմըշ տրը։

Ահմէտ Շաքիր բաշա սէլամը Շահանէեի ասաքիրէ թէպլիղտէն սօնրա, իքամաը միւտտէթ իտէն ասաքիրէ պիր բէսմը կէչիտ իճրա էթտիրմիշ տիր։

ԷձնէՊի խըտմէթինէ կիրէն վէ միւսատէ խթիհալ իթմէեէն մէհմուրին խրտմէթլերինտէն թարտ օլունանաղլար տրը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՏԷ վագը օրթօտոքս վէ գաթօլիգ բահիպլերի պէյնինտէ վուգուպուլան իխթիլաֆ՝ հիւքիւմէթը մահալլիյեէնին թէվասսութ վէ միւտախէլէսի իւզէրինէ իզալէ օլունմուշ տրը։

Իքի թարաֆ բահիպլերինին հիւքիւմէթ գօնաղընա ճէլպ վէ քէնտիլէրինէ իխթարաթ վէ նէսաեիրը լազըմ իճրա էտիլտիեինիտէ «Սէրվէթ» իլավէթէն պէեան էտիեօր։

ՀԻՃԱԶ տէմիր եօլու գօմիսիօնը ալիսի Շամ Համա չըմէնտրֆէր խաթթընը իշթիրա իթմէք իչուն պիր լաեիհա միւզաքէրէ իթմէքտէ տիր։

Պու թէսավվուրը իճրասը էմնասընտա գումբանիանընն էմվալ վէ էշեասը իլէ Եվրօբաեա սիրարիշ իթմիշ օլտուղը մէվատտ պու խաթթըն ինշա վէ թէմտիտի իչուն խթիխալ օլունաճագ տրը։ Պու խաթթ կէրէք ասքէրի վէ կէրէք թիճարէթ նօգթաի նազարըյա էհէմմիյեէթի հաիզ տիր։

ԹէՐԻ սանճազընտա թէշքիլ՝ օլունան մուհաճիր գարեէսի՝ պաիրատ՝ի սէնիյեէ, Իհսանիյեէ թէսմիյեէ օլունաճագ տրը։

ԹԷՐՍԱՆԷի ամիրէնին հավուզլար ֆապրիգասընտա, գազան իմալընա մախսուս պիր գըսմ ինշա օլունաճագ տրը։

ՀԱՎԱԼԷԵԷ տաիր օլուպ, վալի, սէֆթէրտար վէ եախսատ գօմանտան իմզա վէ մէօհրլերինի հավի պուլունմասան թէլեկրաֆնամէլերին գասպուլ վէ քէշտէսի ճաիզ օլամաեաճաղը՝ թէլեկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթը ալիյէսինտէն իճապ խտէնլերէ պիլտիրիլմիշ տիր։

—Բօսթալարը վագթըյա կէօնտէրիլմէսի վէ թարիխ վէ մէօհրլերէրին թէմիզ թութուլմասը լիւզումը թասմիմ իտիլմիշ տիր։

—Թելլեկրաֆխանէլէրէ պիլա մէէզունիյէթ չակիրտ գասպուլ օլունմասը թէքքիտէն թասմիմ իտիլմիշ տիր։

ԹԷԼԼԵԿՐԱՖ չավուշլարընն, վագիֆելէրի՝ վէքիլէթէն թանթը թէէմինէ ալընմասընգա, պիր թարաֆա ազիմէթլերինէ զինար միւսատէ օլունմասը՝ պաշ միտիրլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ԳԱԼԷԱԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻԵԷՆ քէօյլերինտէ զէլզէլէտէն սագաթլանան էպիյեէ վէ էմաքինին թամիրի իչուն, իրրալ օլունան մէպալիղտէն պաչգա տահա 33,800 քիլօիր ղրչա իթթիճաճ օլտուղունմանէլինտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

ՃԷՋԱԻԻՐԸ Գաղը Սէֆիտ վիլաեէթի տախսիլինտէ թօխտուլուգ թէսարիֆքինտէն ամիզ գալան զիւրբաա զըրաաթ պանգասընտան 40,000 ղրչ. իգրազ իտիլէճէք տիր։

ՐԷԺԻ ԻՏԱՐԻՍԻՆԻՆ իգամէ խտէեեի գաչագճէրլերգ տավաքընտան տավէթիյեէ բէամ ալընճաճագ տրը։

ՖՐԱՆՍԱՏԱՆ մէմալիքը չարգրյեէեէ կէօնտէրիլէն իբէքլի գումաչլար բէք զիեատէ բաղէթթ պուլմագտա իմիշ։

ՍԷԼԱՆԻՔ լիմանընը եագընտա զիեարէթ էատէճէ օլան Ինկիլիգ ֆիլօսը՝ Իզմիր լիմանը իլէ պանրը սէֆիտին պաղը լիմանլարընը տախի կէդճէճէք իմիշ։

ԷՎՐՕԲԱ ֆիթթընա նիսպէթլէ չէնրիմիզտէ սէ՞իր ֆիտթը՝ իհթիքեար սէպկիպլէ արթմըշ տրը։

ՃԷՆԱՊԸ ՀԱԳԻ էօմր ու չէվքէթը Շահանէի միւզատատ պուեուրսուն ամէն։

Գուսէմի ատարգաի Սալթանաթը Սէնիյեէտէն վէ բիւթպէի պալէա բէճալինտէն թէչրիֆաթի տիվանը Հիւմաեուն Ճէբրուսա էֆ. ատթը այտան պէրու տուչար օլտուղը խասթալրգտան գուրթուլմասեարագ, էվվէլքի կիճէ, գօնագլրրընտա վէֆաթ էյլէմիշ վէ ճէնազէսի էճիլէի բէճալտան բէք չօգ զնվաթ հազը պուլուն տուղը վէ տէրվիշլեր վէ տէքէյլէր թէհլիլխան օլտուղլարը վէ բօլու վէ պէյէտիյեէ մէէմուրլարը վէ Պապը Ալի գավալարը սաֆիֆը իհթիրամ թէչքիլ էյլէտիքլերի հալտէ, քէմալը թազիմէ գալտրրբլարագ մէտֆէնը մախսուսունա տէֆն օլունմուշ տրը։

ՍՕՄԱ գաղասը ժանսարմալարը թէպտիլ օլունաճաղընտան էֆիրատը ճէտտիտէ թարիր օլունաճագ տրը։

ՇԷՀՐԼԷՐՏԷ եաբլաճագ մէքեաթիպ վէ մէվգաբը բուհանիյէէնին ինշասը իչուն օրմանլարտան քէսիլէն քէրէսթէլէր օրման վէրկիսինէ թապի, վէ եալընըզ քէօյլերտէ ինշա օլունաճագ օլան պու եօլտա մահալլէր վէրկիտէն մուաֆ օլաճագլար տրը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍՔԱՆՏԱՆ իշար օլունտուղունա կէօրէ, օրատա սրրգաթ վէ ճինաեէթ չու կիւնլերտէ տրթմըշ տրը։ Եալընըզ Թրնովատա իւչ կիւնտէ իւչ ճինաեէթ վէ ալթը սրրգաթ իճրա օլունմուշ տրը։

ԵՈՒՆԱՆ սէֆիրի եօրթուլար միւսասիպէթի իլէ թարիլէն Աթինաեա կիթմէքտէն չիմտիքի հալ վագ կէչմիշ տիր։

ԻԹԼԱՍ.— Սթամպօլտա Բինթօ խանընտա էլպիսէէի Աբիկ Մաղաքեան էֆ.նին իլանը իֆլաս իթթիկինի կաղէթալար եաղմըշ իսէտ պունտա պիր եանլըզլըզ օլմագ լազըմ տրը։ Զիրա Մաղաքեան տահա եէնի իսատի իթթիպար իթմիշ իտի։

—Թօբխանէտէ Ֆօթի վէ Անտոն նամ պագալար իլանը իֆլաս էյլէմիշլեր տիր։

—Բէգզա Գաաը քէօյինտէ իչկի վէ բագը թիւճարը Սարանտի իֆլաս իթմիշ տիր։

ՏԷՄԻՐ ՍԷՆՏԻԳԱՍԸ.— Թիւրքճէ նէշր օլունան կաղէթալարտան պիրի՝ Թիւրքիատա թէչէքքիւլ իտիճէէ պիր տէմիր սէնտիքասընտան պահպէլ, պու սէնտիգանընն թէսավվուրը չիմտիտէն տէմիրին ֆիճաթընը արթըտրը ղընը վէ գանթարը 39ա սաթըլան մալընն չիմտի 44 է ֆըրլատրընը, վէ սէնտիքանընն թէչքիլի զէմանընտա տահա զիեատէ օլաճաղընը պէեան իթմիշ տիր։

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ԷՏԻՐՆԷ.— Մեր Մեծ. գործակալ Յովհաննէս Սիմոնեան էֆ.ի դիմելով կարելի է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. — Ս. Պատրիարք Հայրը ընդհանուր շրջաբերականով մը, յառաջիկայ գարնան հաստատուելիք կեդրոնական որբանոց - արհեստարաններուն կազմութեան համար, բարեսէր ազգայնոց նպաստը խնդրած է։

—Մեծ-Եպարքոս Բարձր Սայիտ փաշա և խորհրդական Թէվֆիք փաշա, երէկ առտու իրենց այցաքարտերը ղրկեցին Ս. Պատրիարքին, Ամանորի շնորհաւորութեան առթիւ։

— Երէկ առտու, Ամանորի առթիւ Մայր-Եկեղեցւոյ արքեպիսկոպոսաց նախագահ Ս. Պատրիարքը, և այս առթիւ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ, պարզելով Նոր տարիի յարմար հմտալից տեսութիւններ և ժողովուրդին՝ փոխանակ տրտմելու՝ զգացած ուրախութեան պատճառը. բացատրեց թէ՝ ինչպէս կը ծանէին մեր նախնիքները Ամանորը, որ վերջէն քրիստոնէական հանդամանք մը ստացաւ։ Եկեղեցիին աջարտումէն վերջ պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցան Նոր Տարիի շնորհաւորական ընդունելութիւնները։ Ն. Սրբազնութիւնը շնորհաւորեցին Մայր-Եկեղեցւոյ քահանայից դասը, Թաղ. Խորհուրդը, Դպրաց դասը, Մայր-Վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները, պետական վարժարանաց Հայ-ուսանողներու ներկայացուցիչները, Ս. Փրկչի Որբանոցէն 10 աշակերտներ և Պատրիարքարանի պաշտօնական մարդոց մարմինը։ Ն. Սրբազնութեան շնորհաւորական այցելութիւն տուին նաեւ Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Երէցեան Սրբազանը, Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը, Մկրտիչ Արքեպիսկ. Վեհապետեան և շատ մը Արմաշեան և ուրիշ վարդապետներ։

—Երէկ, Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Սրբազանը Երուսաղիմատան մէջ Ամանորի շնորհաւորութիւնները ընդունեց շատ մը նշանաւոր անձնաւորութիւններու, ինչպէս նաեւ Պատրիարքարանի ամբողջ պաշտօնէութեան։

—Տ. Երէցեան Սրբազան, առջի օրը Պայրամի առթիւ շնորհաւորեց Ելմտական նախարար Վահա. Բէյան փաշան և Կրթական Նախարարութեան Մուհասպէճի էֆ.ն որ քնիկ Երուսաղիմցի է։

—Ատանայէն Տ. Երէցեան Սրբազանին հասած շնորհաւորական հեռագիրներուն և նամակներուն պատասխանելու պաշտօնը կատարած ըլլալով, Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեան, ստացած կրկին պատասխանները երէկ առտու յանձնեց Ն. Սրբազնութեան։

—Կաղանդին իրիկունը, Դոմֆիաբուի չորս միացեալ թաղերու Աղքատախնամի Տնօրէն Մոլորը՝ հանգանակութեան ելլելով շրջակայ թաղերը, յաջողած է հաւաքել 5000 ղրշ.ի գումար մը- այս հանգանակութեան մասնակցած են նաեւ Ս. Պատրիարքը և Տ. Գէորգ Սրբազանը՝ մէյմէկ ոսկի նուիրելով։

—Էսկիշէհիրի Ազգ. Վարժարանին տեսուչը՝ Հրանտ էֆ. Զալրգեան. աջակցութեամբ Լեւոն էֆէնտի Փափազեանի, կազանդի առթիւ 684 ղրշ.ի գումար մը հաւաքեր է, ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին։

—Ակնայ թեմը, որ առժամապէս միացած էր Արաբկիրի և կը հովուուէր Մուշեղ վարդապետի տկարութեան տակ, յորս ամիս առաջ, Գէորգ վրդ. Արսլանեանի փոխանորդութեամբ կը կառավարուէր բայց հիմա, Մուշեղ վրդ.ի դիմումին և տեղական պակասութեան սաղպտ.մը վրայ, Ակնայ թեմը անջատուելով Արաբկիրէն, իր մասնաւոր տեղապահը ունեցած է յանձին Գէորգ վրդ.ի։

—Արաբկիրի Ազգ. որբանոցի նախորդ սաներէն 7 հատը, տեղի անձկութեան պատճառով իրենց ազգականներուն տուները ղրկուեր են, բայց անկողիններին, անուններին և բոլոր նիւթական պէտքերին դարձեալ Որբանոցէն պիտի հոգացուի։ Այս տղաքը, երբ կատարելագործեն իրենց հետեւած արհեստները, հարկ եղած դրամագլուխը պիտի տանան եղեր Որբանոցէն։ Հոգաբարձութիւնը այդ 7 տղոցը տեղ և իր խնայած դրամովը չորս որբեր պիտի պահէ նոյն հաստատութեան մէջ։

—Բերայի կառավարիչ Վսեմ. Համարի Պէյ, Ամանորի առթիւ շնորհաւորական այցաքարտ ղրկած է Ամեն. Ս. Պատրիարքին։

— Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը երեք հատ փառակազմ ընդարձակ Օրացոյց՝ ուղերձով մէկտեղ՝ նուիրած է Ս. Պատրիարքին, ձեռամբ Մաքսուտ էֆ. Խիտաղէրտեանի։

— Կարնոյ մէջ կազմուած հանգանակիչ Ցանձնաժողովը մինչեւ հիմա հաւաքեր է 2358 ոսկի և 45 ղրշ։

—Ս. Պատրիարքը նախընթաց օր, Պայրամի առնին առթիւ, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Պարսից դեսպան Միրզա Բիզա Խանի։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿԻՈՍԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ԱՏԱՆԱ, 26 Դեկտ. 1901

Անցեալ շաբթուան իրենց կարեւոր լուրը՝ հաղորդած էի ձեզ Գեր. Սահակ Ս. Խապայեանի մեկնումը դէպի Ս. Երուսաղէմ. Ամեն. Գէորգ Սրբազանի վայելած մեծ ժողովրդականութիւնը այս կողմերը ուշադրութեան արժանի պարագայ մըն է։ Այս տեղւոյն փոքրաթիւ գաղութը ի նշան սոյն համակրանաց «Աղքատասիրաց»ի դասձանակին յօգուտ ի վաճառ հանած, վիզիթ գապնէ և տուպլ գապնէ լուսանկարները ձեռք ձեռք կը խլեն։ Այսպիսով արժանընտիր կաթողիկոսին լուսանկարը այժմէն իսկ ամէն ոք իր դահլիճին մէջ դրած է իր տեսարեւ լուսանկարի դրուած կայսա վերտառութիւնը՝ տաճկերէն լեզուաւ. «Եէնի Ինթիրսալ օլունան Կիլիկիանոն Կաթողիկոսու Ամեն. Գէորգ Սրբազան Երէցեան»։ Անոնք՝ որոնք առաջին անգամը կը ճանչնան Ն. Ամենապատուութիւնը մեծ համակրանքով կը կրկնափարին շնորհակալ ըլլալով թէ այդպիսի արժանաւոր կղերի մը վիճակեցաւ վերջապէս իրենց թեմին հովուութիւնը։ Ի լրոյ կ'իմանանք թէ արդէն, յԱտանայ ընտրուած է այն մարմինը որ իբրեւ հրաւիրակ պիտի երթայ Պոլիս առաջնորդելու համար Ն. Ամենապատուութիւնը դէպ ի Ս. Աթոռն Սսոյ, տեղւոյն էն առաջնակարգ ազգայիններէն կը բաղկանայ յիշեալ պատուիրակութիւնը։

Յօդուածի մը մէջ մասնաւորաբար նիւթ եղած էր Կիլիկեցւոյ նիւթականապէս անտարբերութիւնը դէպ ի Ս. Աթոռը, ներեցէք սակայն եթէ համարձակիմ յանուն թեմականաց գանգատիլ այդ անհարկի չափազանցութեան դէմ։ Հանդուցեալ Կաթողիկոսը իր ամբողջ կեանքի տեւողութեան միջոցին չգործադրեց իրմէ սպասուած ակնկալութիւններէն ոչ մէն և զբաղեցաւ միմիայն «առաջնութեան»և «դատական» խնդիրներով. ունեցաւ թէեւ շրջան մը վաղանցուկ յորում մի քանի շլացուցիչ բաներ մը ցոյց տուաւ ժողովրդեան աչքին, Ժառանգաւորաց վարժարան մը ևն. սակայն առտու մը և եթ կեանք ունեցան ատոնք ալ։

Ժողովուրդը լիարուն կը վճարէ երբ տեսնայ թէ իր դրամը արդիւնաւորելի մեն կը գործածուի։ Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ չկայ գրեթէ ինքնուրոյն կառավարող ոչ մի հաստատութիւն, դպրոց, աղքատանոց, որբանոց, ժողովրդեան լուսաններով կը կառավարուին, ժողովուրդը ժլատ է այն ատեն, երբ արդիւնք չի տեսնար, առատաձեռն է այն ատեն, երբ բարոյական մակարդակի լաւ կոչանի վրայ դառնալը տեսնայ. ասոր վկայ են արդէն այն առաջնորդ որբաղան հայրերը, որոնք ժողովուրդը ամերով հովուած և փորձառապէս տեսած և վայելած են ատոնց նիւթական աջակցութիւնները, իրենց թէ՛ նեղութեան և թէ առատութեան օրերուն մէջ. այլ խնդիր է սակայն առեւտրական անյաջողութեան ժողովրդեան վրայ ընելիք ազդեցութիւնն որուն ոչ ոք կրնայ ամենափոքր առարկութիւն մը կամ ակնարկութիւն մը ընել։

Հետեւաբար, իբրեւ եզրակացութիւն կ'ընենք թէ ժողովուրդը գիտէ զոհողութեան ամենամեծ բաժինը ուներ այն աջակցութեանց մէջ որուն կը կարօտի ժողովրդեան բարին մտածող կղերը և մենք արդ կը մխիթարուինք յանձին Ամեն. Երէցեան Սրբազանի գտած ըլլալով այդպիսի արժանընտիր հովուապետ մը որ գիտէ իր ընելիք ու հիմնելիք հաստատութեանց համար խլել ժողովուրդին ինքնաբուղխ սրտերէն այնքան առատ նուէրներ, որոնց մեծագոյն մասը կրնայ մնալ անձեռնմխելի, քանի որ վանական առատ հասոյթներն ևս են իր տրամադրութեան տակ լինելին։ Պէտք է սրտագնդի մեր արժանընտիր Սրբազան Հայրերնիս, իրեն ժողովուրդը չխանայեր այն աջակցութիւնը, որ իր կարողութեան չրջանէն դերիվեր չէ, և վստահ պէտք է լինի որ նոր դարագլուխ մը պիտի բացուի ուսումնակարտ՝ սակայն բարեպաշտ, ուսման և եկեղեցւոյն սիրոյն ոչ-ժլատ Կիլիկեցւոց ամբողջ Թեմերուն մէջ. ասի անձամբ և փորձով պիտի տեսնէ և վկայէ սիրելի Երէցեան Ս.ը, երբ անսայ և իր վերջնական որոշումը տայ և պաշտօնական ձեւակերպութիւններէ վերջը հոս դայ։

Քիչ մը ալ քահանայից մասին տեղեկութիւն, եթէ կ'ուզէք։ Էնկիւրիի մէջ կան երկու քահանաներ՝ որոնցմէ մին ըստ կարի զարգացեալ ու ուսումնական անձ մը՝ թէեւ իր պաշտօնին արարքներուն համար ժողովրդեան աչքին փուշ մը երեւցած է, սակայն իրականութիւնը հասկնալու հետաքրքիր չըլլալուս համար զանց հատարեցի մանրամասնութիւնը, միայն թէ վնասակար անձ եղած ըլլար եթէ, երկսեռ Ազգ. վարժարանին կրօնի դասախօսութիւնը իրեն չէր յանձնուէր շատ մը տարիներ, ուր քիչ շատ օգտակար ալ եղած է՝ միշտան վարձ ու անձնուիրաբար ասանդելով հանդերձ սոյն անհրաժեշտ դասը՝ մանաւանդ քաղաքս հասար ուր կը վիտան Օրուսեան ընկերութեան մարդիրներ։

Գալով միւս քահանային, մայրենի լեզուին բոլորովին անտեղեակ ըլլալով՝ հասարակ ընթերցումն ալ անկարող է՝ ակէ զատ հոնտան այնքան աւելի յարգի ու պաշտելի դարձած է որ՝ եթէ երբեք հակառակ պարագայ մը տեսնէ, հայհոյութիւնց լուսանքը տեղացնել կ'սկսի գլխուն։ Զարմանալի պիտի թուի հարաւ տակաւին անկիւնները գտնուած ըլլալնուն համար այսպիսի փակեղաւորներ՝ որոնք Ս. Պաշտօնի անարժան ըլլալէն զատ՝ էռանջ-ընեան ալ անյարմար են։ Արդարեւ տարապայման ու անհանդուրժելի վարկեանները ունեցան մէջ իր անձին տէր եղողները ընդհանրապէս կատարեալ մարդ կրնան յորջորջուիլ, սակայն այս տեսակ մարդիկ անվնաս ըլլալով մէկտեղ, ասոնց դէմ պայքար մղելը անտեղի է, որուն համար պէտք է կամ լուութիւն պահել ազնուութեամբ և կամ յարաբերութիւն ունենալէ խսյաս զգուշանալ։ Այս առթիւ կարծեմ կատարեալ իրաւունքը ունիմ հրաւիրելու Կրօնական Ժողովոյ ուշադրութիւնը դաւառաց խորերը առանց իր գիտակցութեան և կամ կողմնակցութեամբ Ս. Սքիմը կրող այս տեսակ անարժան քահանաներուն վրայ։

* * *

Ոստում մը ժողովրդեան կրթական բարքերուն համար, Էնկիւրիի ժողովուրդը բոլորովին զուրկ է մայրենի լեզուէ՝ եւ սորվելու եռանդն ալ կը պակսի դժբախտաբար, թէեւ կը գտնուին քիչ շատ խօսողներ, սակայն բընիկ տեղացի չեն ու խօսածնին ալ ազաւաղեալ։ Ժողովրդեան համայն յարկերուն տակ կը տիրէ ընդհանրապէս այս կամ այն ընտանիքը կամ անձը բամբասելու գէշ մոլութիւնը որ կրնայ ուշարելի է սպառնալ մեծ վտանգ մը իրենց ապրուստի մասին, որովհետեւ կը գտնուին այնպիսիներ որոնք օրական հացի ու ապրուստի կարօտ ըլլալով մէկտեղ կը հետեւին ու կ'ընկերակցին բարեկեցիկներու դասակարգին միշտ անոնց հետ միաձայն եռայնելով բամբասանքի խողովը։ Աւելի գէշ ուսնակութիւնն մըն ալ կայ հոս՝ այն է չար նախանձը, իրարու շահը իրարու ձեռքէ խլելու՝ որու հետեւանօք երբեմըն կռիւներ տեղի կ'ունենան։

Մատի վրայ կը հմարուին դժբախտաբար այն տեսակ ընտանիքներ որոնք երեկոները չրջապատեալ իրենց զաւակներէն լուրջ ու կարեւոր նիւթերու վրայ խօսակցութիւններ ունենան, մանաւանդ ձմրան երկար գիշերներուն իրարու տուած «չօրուլ չօճուխ» այցելութեանց պահուն, ինչ որ գրեթէ սովորութիւն եղած է քաղաքիս մէջ։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱՒ

ԻԶՄԻՐԻ Ազգ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Եդուարդ Շելդ (1879-1901)

(Շարունակութիւն)

Աւելի կամ նուազ տարբերութեամբ գրեթէ այս եղած է Ազգ. Հիւանդանոցի ելեւմտական վիճակը երկար տարիներ չարունակ, միշտ դրամական տագնապ, միշտ դանդաղ հոգաբարձութեանց կողմէ, դժգոհութիւն և անները դնող քննադատութիւն հասարակութեան կողմէ, հրաժարում Հոգաբարձուց ու երբեմն դժուութիւն Ցնանս. Խորհրդոյ հետ՝ հաշուակալութեան և համարատուութեան կարեւոր խնդիրներու մասին, և այլն։ Իսկ 1898 տարւոյն վերջերը կը գտնենք որ Հոգաբարձու տեարց նոյնպէս Խնամակալուհի տիկնանց չնորհիւ Հիւանդանոցը բարեկարգութեան և մաքրութեան երես կը տեսնէ, ինչպէս նաեւ քիչ թէ շատ կանոնաւոր մատակարարութեան։ Այս միջոցին Հիւանդանոցի նոր պաշտօնից հետ նորագոյն ծախքեր աւելնալով, խնամակալուհի տիկնայք կ'որոշեն գանձանակի չրջաբերութիւնը դադրեցնել, քանի որ դժուարին էր անոր հասոյթով անմիջական պարմաններ տնօրինել, և անոր տեղ հանգանակութեան նպատակաւ անձնական չրջագայութիւն մը կը հաստատեն և անձամբ կը չրջին տուներ տուն դրամական նպաստներ հաւաքելու, հաւանութեամբ Պատ. Հոգաբարձութեան, յօգուտ սոյն գթութեան յարկին։

1899 ին Հիւանդանոցի վիճակը հետեւեալ տողերով պատկերացած կը տեսնենք Ս. Մամլոյ Օգոստոս 15 թուոյն մէջ։

«Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը կը չարունակէ իր նիստերն ու հոգածութիւնը, թէեւ 500 ոսկւոյ պարտուց տակ ընկճած, որ գոյացած է պարագաներ բերմամբ կամ անհսկատեսութեամբ։

«Հաստատուած կանոնագրով հիւանդանոցին համար սահմանուած է չուրջ եօթանասունէն եօթանասունհինգ անկողին և չատ հազիւ կը պահեն այսքան հիւանդներ. ծերերու և անկարներու նկատմամբ սահմանուած է ձրի ընդունիլ միմիայն անոք, անօգնական անտերունչներն, իսկ ունեւորներն կամ ունեւոր ազգական ունեցողները ընդունիլ որչեալ ամսաթոշակով։ Տնտեսական տագնապներու առթիւ կամ առանց նախաստեղութեան ձրի ընդունած են բաղմաթիւ ծերեր, պառաւներ, անկարներ, և այլն, որոնք համեմատաբար հիւանդաց կրկնապատիկն և եռապատիկն են, այնպէս որ Հիւանդանոցին մէջ չամփոփուելով ընդարձակ խորհրդարանն և սեղանատունն իսկ ծերանոցի և ծուլանոցի վերածուած է, և Մեծ. Ղուկաս Եսայեան, իր հանգուցեալ եղբոր կտակած դուսարէն մաս մը գործ դրած է ծերանոց չինելու. որոյ բացման հանդէսն չատ ժամանակ չէ որ կատարուած է Ս. Լուսաւորչի տօնին Ս. Առաջնորդի և քահանայական դասի օրհնութեամբ։

«Հիւանդանոցի պարտքն յառաջ եկած է զլխաւորապէս կանոնագրի կանխատեսած սահմանն չպահելէն և անխիրտ, ծեր կամ անկարող անուան, տակ, ձրի հաց ուտողներու թիւն աւելցնելէն։ Մարդասիրութիւնն եթէ լծորդուած չէ արդարութեան հետ՝ կարող է խաբուիլ պատրուիլ և կարօտելոց բաժինն անկարտներուն կամ պարապորդներուն չմատել։ Կան մարդիկ որոնք իրենց ծնողաց կամ բարերարաց ստացուածքն իսկ վատնելէն զկնի՝ զանոնք անխղճարարհիւանդանոց կը ղրկեն...»

Այսպէս կուգանք կը հասնինք 1900—1901 թուականներուն ուր տեղական վարչային, տնտեսական, կրթական ու այլ գործերը ըստ բաւականին կանոնաւոր ուղղութեան մը մէջ մտած են՝ գործունի, բանիրուն պարտաճանաչ պաշտօնէութեանց չնորհիւ, որոնց կարգէն է նաեւ Հիւանդանոցի արդի Պատուարժան Հոգաբարձութիւնը որ՝ տարւոյս սկիզբէն ի վեր ընորուած՝ օրինակելի և գնահատելի փութաջանութեամբ կը չարունակէ իր մարդասիրական պաշտօնը, չանալով ամէն հնարաւոր միջոցներն ի գործ դնել բարձրացնելու համար Ազգին տունը իրեն արժանի դիրքին և արժատական բարենորոգումներով վերածել զայն իրապէս իր նպատակին ծառայող պատուաբեր և բարեկարգ հաստատութեան մը, և այսպէս վայելելով հանրութեան գոհունակութիւնը և բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւնը։

Արդի Հոգաբարձութեան անդամները են՝ Նշան Հարենց՝ Ատենապետ, Յովհաննէս Գ. Բաբաղեան՝ Ատենադպիր, Վաղարշակ Ոսկանեան՝ Գանձապետ, Յովհաննէս Գ. Դաղտաղլեան՝ Մատակարար, Մաքսուտ Գալուստեան, Տօքթ. Տիգրան Սարգիսեան։

Ազգ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Ս. Մնդեան տօնին առթիւ այցելութիւններէ զերծ մնալու համար ի նպաստ Հաստատութեանս մէկէ կամ մէկէ աւելի մէնիտ նուիրող բարեսէր ազգայնոց երկրորդ ցուցակնէ Տեարք.

Թագուոր Արեւեան, Սերվիչէն տպարանատէր, Յովհաննէս Գարակէօզեան, Պողոս Գրիգոեան, Կ. Թահմազեան, Դաւոնիկ Մանուկեան, Լեւոն Ս. Սատուր, Թադէոս Հանէսեան, Յովակիմ Մինասեան, Մկրտիչ Սասեան 40 ական ղրշ.

Տեարք.

Նշան Դարագաշ, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան եղբարք, Յ. Պառաւեան, Տիգրան Եէլքէնճեան, Մարտիկ Պէզարեան, Արշակ Լուտֆեան, Կ. Թասլաքճեան, Յ. Բակլաեան, Գէորգ Ալիքսանեան, Մարտիկ Գրիգորեան, Յեսու Շամամանճեան, Նշան Տէրվիշեան Յակոբ Ասառեան, Տիգրան Ուսէտեան, Երուանդ Եսաեան, Յակոբիկ Մազուլեան, Յովսէփ Եուսուֆեան, Կարապետ Յ. Փափազեան, Ղազարոս Ճէնազեան, Լեւոն Բանիկեան, Նշան Ղուկասեան, Ռուբէն Զրաճեան, Տքթ. Գաբրիէլ Լի, Նահապետեան, Հեթում Սէթեան, Տիգրան Բիրլճճեան, Կարապետ Տօսագեան, Յովհաննէս Գասարճեան, Արմենակ Մ. Մանուկեան, Թադէոս Մոլտավաք, Ռուբէն Մաղաքեան Խաչիկ Խօրասանճեան, Սարգիս Հէրլեան էֆ.ի 20ական։ Թումիկ Կեսարեան, Կարապետ Մալխասեան, Էֆէնտիք 27ական։ Թօրոսեան եղբարք 40 ղրշ. Նուիրած են Հիւանդանոցիս։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԳՕՐԻՆՀԱԿ 13 յուն.—Հէլսինկֆորսան վիրուս իսէն թէլէկրաֆնամէկ կէօրէ, Բուսիա տասխիլիկ նազրը փեարվար իպթիտասընտան իթիպարէն, «Ֆինլանտիա թէլէկրամ» կազէթասընէն իլղասընը էմր իթմիշ տիր։

ՐԱՐԻՍ.— Թիճարէթ նազրը Մ. Միլրան իլէ Մ. Լանէսան վէ հարպիյէ նազրը մէնէրալ Անտրէ՝ մատէնլէրի թէֆթիշ իթմէք իչուն, Լարիգամարի վէ գըրմինիկ հարաքէթ իթմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Բէսմի կազէթալար՝ Մ. Զէմպրլէյնին լէհինտէ մագալէլէր նէյը իտիեօր. Ալմանիա պաշ վէքիլի զօնթ Պիւլօվնն թէնգրտանը Մ. Զէմպրլէյն հագգընտա ֆիատէլի օրմուշ տըր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ճէնուպի Աֆրիգանցն մէտատն բիացասը՝ կէրէկի կիպի էհիւէշերէք պիր չօգ էսնամ բէք զիեատէ թէրագդը իթմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Աստմսիսնտան վիրուս իսէն պիր թէլէկրաֆնամէկ կէօրէ, Բարակուայտա իլթիշաշ թէսքին իտիլմիշ վէ Մ. Դարպալը՝ ըրեասէթէ կէշմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Գօլօնտան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէկ, քանամա հիւբիւմէթի՝ Լանթարօ իտմինտէքի իթալիան վաբրունը զապթ իթտիեի պէհան օլունուեօր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Մ. Գամբպէլ Պանէրման՝ լիպէրալ ֆըրգասընէն պիր իթթիմարնտա, Աֆրիգաի ճէնուպի մուհարէպսէնին՝ իթիլաֆա մինդերը օլաճագ չարթլարա բիահեթիլէ իսբամա էրէճէհինի պէհանտան սօնրա, Լօրտ Բօզպերիի պիթարաթիլըը մուհաֆազանա գարար վէրտիրինէն տօլայի թագպին իթտի։

ԲԷԹԵՐՍԹՈՒՐԳ.— Բուսիա տիլի իմբէրաթօրիսի՝ Բէթէրսպուրկտա իգամէթէ գարար վէրմիշ տիր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԼՕՆՏՐԱ. 14 յունվ. — Նորտսյէ Ալկէմանը Զայթունի կազէթասը թարաթինտան նէյը իտիլէն պէնտի միթէագզոյ Բրէնս տը կալ հաղրէթլէրինին Ալմանիատա ազիմէթինի թէէնիր իլէտտիեի բիվանէթ իտիլիեօր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ալմանիանին Լօնտրա վէ Ինկիլթէրանին Պէրլին սէֆիրլէրի՝ մէկմուրիյէթլէրինատն ազլ իտիլէճէքլէրմիշ։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ըսթանտարտ կազէթասը՝ էլեէվ Թրանսվալտա մուհարէպէ իլէն Պոէրլերին 13,000 քիշիէ պալիզ օլտուղունը թէէմին իտիեօր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Վիւքէլանին թէպտիլի հագգընտաքի չաեիսթ էսասըզ տը։

ՊԷՐԼԻՆ.— Ալմանիա պաշ վէքիլի Մ. տը Պիւլով՝ լէհիլիերի ալմանլաշտրմագ արզուզընտա պուլունտուղունա տիր վուգու պուլան իսնատաթը բէտտա էղէմիշ տիր։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

14 Յունվար 1902

Ֆրանսզ էհսանը	(3% Français)	100	30
Բէժի	(Tab. Turcs)	313	—
Թունսօլիա.	(R. Turque D.)	25	32
Շըմէնտրֆէր	(Lots Turcs)	111	—
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	543	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	106	—

ԷՆԿԻՒԻՐԻՈՅ մեր՝ բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց հաշիւները կարգադրել «Մանզումէ»ի գործակալ Դանիէլ էֆ. Աչըգեանի հետ։

Հայաստա,— սիզի թանըմասիմի, Մատմուազէլ, սիլահրմը պըրագըրմը իտի։

— Պէնի թանրաը իսէն, պանա սէօյլէեէք հիշ պիր չէյին եօ՞գմրքի, արգանը տէօնէրէք իչէ պաշլատը։

— Պու իչ՝ Մատմուազէլ պէնիմ սէրվէթիմ տիր. պու հայաստան սէրվէթի՝ իշթէ կէօրտիւնիւզ կա, մէնֆաաթրմը մուճիպ օլան գարապինամ, գուրչունլարըմ վէ զալլարըմ տըր։ Պունլար էմրիմտէն չըգմազլար. վէ վատլարընը իֆա իտէրլէր։ Բէլթիգա իչլէրինէն ֆէրաղէթ իթտիմ. չիմտի ավճըլըզա գարար վէրտիմ. լաքին ավճըլըզը բնան ավճըլըզը տըր. պինդէն ալէյհ գօյճուլար, ժանտարմալար՝ ինտիմտէ զըրմզը գուրչուգը պիր գուչճըզաղան էհէմմիյէթսիզ տիր։ Զուրչունը եէնէ գալըպլարա տէօքմէէ պաշլատը։

Մէզդուրէ գատրն տէտի քի։

— Թէնտիսի կէօղէթ Մալօ, ճանրն էլիմտէ տիր. պանա պօրճլու օլտուղրն հիրմէթի ունութմա. սէօղիմտէն չը-գարագ հիտտէթիմի մուճիպ օլմամաղա տըգդաթ էթ. զիրա բէք կիւճ ագիվ իտէրիմ։

—Էվվէթ մատմուազէլ, հիտտէթինիզին միւտիիչ օլտուղունը պիլիրիմ. լաքին չու հիւրմէթ վէ բիահեթի սէօղլէրինատն պիր չէյ անլաեամասրմ. ճաճապա քէնտինէ հիւրմէթ վէ բիահեթի օլմահանրն պաշղալարընա բիահեթի թիմսի գապի՞մի տիր. էթթիեինիզ էյլիկլէրի ունութմամ, ամմա վատլարընըզը եէնէ թէքբարա պաշլամաեընըզ բէճա իտէրիմ. իճրաամնըզ վատ հիչ հիւքմինտէ տիր։ Պինի ամնլէեինիզ մատմուազէլ, սէօյլեէեէքլէրիմէ տրգդաթ վէ անլէրի մուհաքէմէ իտինիզատ էօյլէ ճէվապ վէրինիզ։ Իշթէ պիր սէնէտէն զիեատ տիր վի, օրման իչինտէ վահշի հայվան կիպի իսբրսըզըգ վէ հայաստանլուգա թէպեիւշ իտիեօրսուս... էկէր գըսմէթ օլուրսա սօեահաճ պիրիսինի պուլուրսամ, բահաթ իտիեօրսուս, պուլամազսամ մալաթ իլէ վէ քէօբլէրլէ գարնըմը տէօսրուեօրսուս. պուրաեա կէլտիմ կէլէլի, սիզատէն պաշգա գատրն եիւղիւ էքօրմէտիեիմ կիպի, էթրաֆտաքի գէղլարտա պանա թէսատիֆատէն գօրարագ պուրալարա սոգուլմաեօրլար Պիր սէնէ տիր հէր ուեահանրընըզմ վազրթ — էկէր ուեահա պիլիրսէմ — չէնտի քէտիմէ, ագչամը նէրէտէ կէչիճէեիմի, էրթէսի կիւն նէրէտէ պուլունճաղըմը սօրուեօրսուս գիրա, ճէլլատրն պալթատը, «կիլեօթին»ին պըչաղը, տար աղաճընը իրի՝ պէնիմ իչուն հաղրը տը. պիր սէնէտէն զիեատ տիր քի օրատան օրաեա սիւրինիեեօրսուս չահէտ իզիմի ժանտարմալարա սէզտիրէճէք օլուրսամ, պիր գաչ կիւն, տուրմագսըզըն գաչմազա մէճպուտ օլուեօրսմ. պիր սէնէտէն զիեատ տիր քի նէ եէրիմ վար նէ աթէչիմ, նէ վալիտէմ վար նէ գարտաշըմ. էօլիսմ հաղրը, իսմիսսիզլիք տահմա մէվճուտ տըր. պիր տէ կէլիպ պէնի թէհտիտէն գօրգաճագ պիր ատէմէ պէնգէեօ՞րմուեիմ, հէլէ գատրն թէհթիտինէն, անլաշըլար՝ եա. չիմտի պունլարը պըրագալըմ, իչէն պանա իտէլիմ. կէօրէճէք նէ՞ իսրտմէթիմիզվար։

Օգուեանլար էլպէթ անլամըշլար տըր քի, պու կէլէն գատրն՝ Մատմուազէլ տը Բաթէնրօ՝ հէրիֆին սէօղլէրինատն պահատը իւրքտիս. Մալօնրն քէրին չէրէր իլէ սէօղլէտիեի տէհշէթլի սէօղլէրի տինլէեէնլէրին ֆէնա հալտէ միւթէեղղի օլմամալարը գապիլ տէեիլ տիր քի, էլիզապէթ կիպի պիր մախլուգրն հիշ օլմադան իւրքմէսինի չօգ կէօրմէմէլի տիր։ Պիր միւտտէթ նէ ճէվապ վէրէճէեինի չաշըրուպ, հայրէթ վէ գօրգուիլէ գարբշըզ պիր հալտէ գալտրգտան սոնրա, ադամէթի ճիւմլէսինէ կալէպէ իտէրէք, էսկի թավրընը թագընուպ ճէվապ վէրտիքի։

(Տեվամ)

ՏՕՔՏՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ
ՄԱՄՆԱԳԷՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԹԱԺԻՆ
ՄԱՆՆԱՍԱՐԱՐՔ
ՎԻՐԱՍՈՒԹԻՒՆ
ԼԱՆՆԱ

ԳՐՊԱՆԻ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1902
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Յօրինեալ ՄԱՐՈՒԹԷ Ա. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԷ
Տէր եւ Հրատարակիչ
Մ. ՍԱՐՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գին 50 Փրդ.

Բուն ՕՐԱՑՈՅՑԷն զատ՝ ունի Ցաւելուած մը՝ զանազան կարեւոր ծանօթութեանց։

* * *

Ազգ. Հիւանդանոցի մի քանի տարիներ առաջ հրատարակած Ընդարձակ Օրացոյցի գիրքն ու բովանդակութիւնը խիստ ճոխացած ըլլալով՝ Բողոքական և Հռոմէական ազգայինք սկսած են անոր մօտ Օրացոյցներ պատրաստել, ուստի Սարքեան Եւ. ԸՆԿ. Տպարանը՝ բազմաթիւ Ազգայնոց խնդրանաց համաձայն այդ պակասը կը լրացնէ, այս նպատակաւ միայն հրատարակելով ներկայ Օրացոյցը, առանց մոքէն անցընելու Ազգ. Հիւանդանոցի Օրացոյցներուն վնասել։

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց խանութները։ Նաև կը գտնուի Պահճէ Դարու, Զրավաճառ-Գրավաճառ Նշան աղայի, և Բերայի բոլոր Հայ ծիրավաճառներու խանութները։

Կեդրոնատեղին է Սարքեան Եւ. ԸՆԿ. Տպարանը, Պաղը-Ալի ճատտէսի Թիւ. 38։

Իսկ Իզմիրի մէջ Այի Եօրկի փողոց Գ. Պաչպաղիրկեանի խանութը և Հայոց Առաջնորդարանին դիմացը ծխավաճառ Տիգրան Տէր-Մաթէոսեանի խանութը։

Մ. ԱՆԹՈՒԱՆ ՄԱՔԱՍՏԱՐ

ԱՏԱՄԱՆԱՐՈՑԻ

Պահճէ-Դարու, Գասապեան խան

Պատիւ ունի ծանուցանել Բերայի պատ. յաճախորդներուն թէ՝ եղած կրկնակի խնդրանքներուն գոհացում տալու համար, ատամնարուժական նոր դարմանատուն մը ալ Բերա Գանղուք դեղարանին վրայ հաստատած է, ուր ամէն օր ժամ 8էն 12 (Ք. Ե.), կ'գտնուի։ Այս առիթով բերուած գործիքները ամենակատարեալ ըլլալով, ակռայի ամէն տեսակ գործողութիւնները մեծ դիւրութեամբ և առանց ցաւի ամենավերջին մեթոտով կը կատարուին։

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ

Դասը-Քէօյ իսկէլէ քէօչէսինէ էրմէնի քիլիսէսի օգաղընտա։

Հէր նէվի տիշ խասթալըգլարընը թէտավի իստէր, միւխթէլիֆ մատտէլէրլէ տիշ սօլտուրուր (ալթուն, բաթին վէ սաիրէ)։ Ֆիսթէլարը միւթէտիլ տիր։ Միւբաճաթ իսէնկէրին ճիւմլէսի մէնիուն գալըրլար։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱԸ

ՊԷՕՅԻՒՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐՕՋԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօբալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էնմիյէթլի վէ չէօրէթլի օլան Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընընն էսկի նամ վէ չէօրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը ասլա թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինղիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքմալ իլէ միւֆթէխիր տիր։

Թօբալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէլէրինէն պազըլարընընն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէատէտէն այմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընընն՝ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ զաթան իսթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմատըղընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիէրիմիզին իղֆալ օլունմատարագ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւբաճաթ իսթմէլէրի թավսիեթ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ԳՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

Պիտէն Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Կը շարունակէ վաճառել ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի ժամանութեամբ և կատարել գիրքի և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Զմրան եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա-գրական հաւաքածուներ, ամէն թուականներու Արեւելք, 1887-96, Օրաթերթի 1892-96 ևն. ևն։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցեր և աղօթագիրքեր կազմերու այլազանութեամբ,

Գրատունս մասնաւորապէս կը զբաղի նամակագրոյմներու առեւտուրով և կը գոհացնէ իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. բուլ) ղրկուած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐԵՐ քօտայի նամակագրոյմներու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնհասօրէն կը գնահատուի։

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 50, աղբիւրին դէմ,

Մ-ԹԷՐԷՖ-ԷՆ բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, թող հաճին դիմել Սթամպուլ փողոց Ջրավաճառ Ցակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է աւելի չքաղաք և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անուն յայտնութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ գիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատունս

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումգարաքի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէէն դիմաց։ Գալաթա՝ Գարաքեոյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՕՂԼՈՒ

127, ԻՍԹԱՆԳՕԼՏԱ ՄԱՀՄՈՒՏ ԲԱՇԱ ՃՍՏՏԷՍԻ, 127,

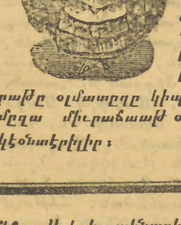

Բէսէրիմտէն մէվրուս պիր սանսաթը թէրազուեաթը ֆէնիեէ իլէ միւթէնասիպ պիր տէրէճէեէ ալէա իուսուսընտա օն տէրէճէ չալըշարագ իմալընա միւվաֆֆը օլտուղմ պուեալարը էն զիեատէ իսթիմալա սալին պիր հալէ կէթիրտիմ վէ միւշթէրիէրիմին ճէլալը խօշնուտըսը զէմնընտա զալէթ էհվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգբը ֆիրուխթա վաղ էյլէիմ։ Պօյամը թագլիտէն բաղարը բէկանա չըէարըլան սախթէ պօյարա ալտանմամասընը թավսիյէ իսէրիմ։ Տիւքքեանըմտա ՍԱԶ վէ ՍԱԳԱԼ պօյալարը հէր նէվի սաթընը։ Սակ վէ եախօտ սագալընը պօեամագ արզու իտէն զէվաթ տօգան պէշ սէհէլէնք պիր սաեն մանուր օլան պու պօեատան իսթիմալ իսէճէք օլուրսա մէնիուն օլաճաղընը պէտան էյլէրիմ։ Սրհնամթ գաթիյէէն մաղարթաթը օլմատընը կիպի թաշրատան տախի տօղրուտան տօղրուեա ճաղաճաղը միւբաճաթ օլունտուգտա, սրբարը իսիրէլէնք պօեալար սուհուլէթլէ կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏէՆ ՍԱԳԷՆԸՆԸԶ 48—42

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իֆրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրդ.			19,534,276
» » եանկրն » » »			460,267,203
» » » » բրիմի »			1,433,965

Էօմիւր էօղրիւնէ վէ չօճուղլար իչիւն միւթէտիլ չէրաթի իլէ սիկուրթա ագատ էր

Եանկրն էօրը հէր նէվի պիտա վէ էչեա իւղէրինէ սիկուրթա ագատ իսէր։

Նոթիյոն էօղլուրեան էօրը մալ, էվրադը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իսէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իրմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի (Տէրսաատէթտէ Դրէտի Լիոնէ, Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիական Պանգ, Սօֆֆատա Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւստահսա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի աճէնթլէր արանըլըյոր

Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ճէտիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիւ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ԲԱՐԻԶ ՄԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՑԻՖ

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՈՒՐ ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

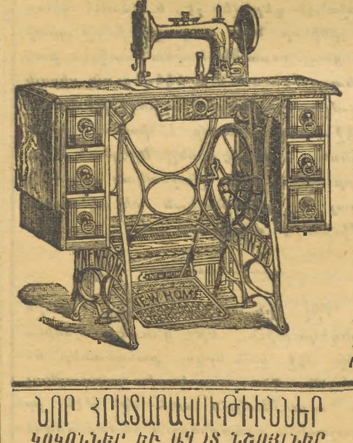

Մէզքիւր Մէրկիի Ումումիսիէտ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR բէգապէթիպ գազանմըշ տըր։

Էն ուփագ թէֆէքրուատընա գատար էմմանրա թէվզիֆիւգ իսէր։

Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ ատէեբատը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն՝ 7 Թրամուէյ խաթթը իւղէրինէ։ Շիրկիէչիի՝ Իզմիրտէ, Միւիվրիտէ, Ակիօն Գարահիսարտա վէ սայիրէ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈԿՈՆՆԵՐ ԵՒ ԱՂՅՈՒՍ ՆՇՈՅՑՆԵՐ

Բանաստեղծական սիրուն կտորներ ու հաւաքածոյներ, որոնց հեղինակներն են Կեսարիոյ Ս. Կարապետ Վանքի աշակերտներէն Բարսեղ էֆ. Պ. Խաչէէրեան՝ հեղինակ «Աղօտ Նշոյլներ»ու և Ս. Տ. Եղիազարեան՝ հեղինակ «Կոկոններ»ու։ Տարեգլխոյ առթիւ գրքերու սովին մէջ, սոյն գեղեցիկ հրատարակութիւնք արժանի ընծայ մը կրնան ըլլալ։ «Աղօտ Նշոյլներ»ու հեղինակը 300 օրինակ նուիրած է Կեսարիոյ Ս. Կարապետի ուրանոցին։ Կը գտնուի բոլոր հայ դրավաճառներու քով։

«Աղօտ Նշոյլներ»ու գինը 100 փարա, իսկ «Կոկոններ»ը 5 ղրշ.։ Մեծաքանակ գնողները պէտք է դիմեն Մեծ Աշբէֆ. խան, թիւ 39։ 16—20

ՕԳՈՒԵՈՒՆՈՒԶ

Գումգապուրընը տանանքգալըլը վէ եաբմագտա օլտուղու էլպիսէէրէրին զարթիֆէթ վէ մէթանէթիլէ ումումընը մէնիուսիյէթ վէ խօշնուտիսինի ճէլապէ մուվավֆագ օլան Ֆուեհումճուլար չարշըսընտա, Թէրզի Պաշը սոգաղընտա, 14 նօմէրօլու ԿԱՑԻԷԹ նամ թէրզի մաղազասը սահիպի Գրիգոր Տր. Փասպարեան էֆ. պու սէֆթ տախի դէշ միւնասիպէթլիէ հէր պիր քիսէեէ վէ հէր պիր կուսթօյա էլվէրիշլի գուսմաշար ճէլպ էլլէմիշ օլտուղունան, ՈՒՃԻՈՒԶ, ՁԱՐԻՖ վէ ՄԷԹԻՆ էլպիսէ խիսմէք արզու խէնլէր մէզքիւր մաղազաա պիր քէրրէ միւբաճաթլարընա պէճանաթբմըզդը սրհէնթիլի թասաիք էճէթիքէր տիր։

ՑԱՐԻՒԺԻՒՆ ԷՖ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմարիէէ՝ օն պիր սէնէ մուգատէտ, Մէզթէթիպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմէշ, վէ զայրէթ ու իսթիգամէթիլէ հէր քէսին հիւանիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպապը նամուս վէ լիւգաթտան վէ պիրինճի սընըֆ տաւչա վէքիլէրինէն մաարուֆ պիր զաթ տըր։

Ֆէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, ճէզա վէ թիճարէթ տավաճարընը տէրէօճակ իսէր։

Պիր մէպլաղը մաիւմ մուգապիլինէ պէթը այլըդ վէ սէնէլիք ապտէ գայտ վէ գապուլ իսէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մաիւմաթ ալմագ իսթէէնէրէրէ պէյանը բէյ վէ իթթայը մաիւմաթտան գանընմագ։ Էքսէր տավալարտան բէչին իւճրէթ ալմասընը կիպի, բէք չօգալընընտա սուլէյն թէվիյէտէ գուսուր էյլէմէշ։ Սապահկարը սաաթ 2—6եա վէ ագշամկարը տախի 9—11է գատար եաղբխանէսինտէ պուլունուր։

Իսարէխանէսի՝ Պաղը Ալի ճատտէսինէ Մուսու խանընտա 22, 23 վէ 24 նոմէրօլը օտալար տըր։

ՍԿԻԻՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանրամասն բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարքեանի խանութը, և ոտանաւ օրինաւոր ընկալագիրներ։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՄԷՐԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՑԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹՕՐ

Եթէ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ազնիւ սիկառի թղթեր ունենալ, ծխեցէ'ք Յովսէփ Էլակէօզեանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենաընտիր սիկառի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճշգրիտ առաւելութիւն մը ունին, այս է որ իր չափն մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՝ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէտքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ'Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունս կը գտնուի նաեւ ուրիշ սիկառի թղթեր։

ԹԷՑ, ԹԷՑ, ԹԷՑ

Հնդկաստանի և Ջինաստանի ամենաընտիր թէյերը բերել տուած եմ։ Ձմեռուան այս ցուրտ օրերուն շատ յարմար կուգայ ստամոքսներ տաքցնելու։ Անարատ և մաքուր։

Դիմեցէ'ք անգամ մը միայն, ուրեմտոյ փոյթեռանդն պիտի վազէք ինքնին։

Այս տեսակ գործերու մէջ իմ ունեցած բազմամեայ փորձառութիւնը կը բաւէ երաշխիք մը ըլլալ սիկարի թղթին և թէյին ազնուութեան։

Կը ծախուին՝

ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

ՄԻԱԿ ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Իզմիր, Բէյտարմալէքլար-Պաղը

ՅՈՎՍԷՓ ԷԼԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Վաճառատունը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՒ

ՀՐԱՆՏ Ս. ԽԱՆՃԵԱՆ

ՇԵԽԱՐԼԳԻՐ ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

16ածալ, ժԶ-240 էջ, բազմաթիւ պատկերներով և 2 քարտէսներով։

—« ԳԻՆ 5 ՂՐՇ. »—

ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ Նորաճաստատ գրատունը գոհ սիրտով կը ծանուցանէ թէ կրցած է ամբողջովին «Նոր ուղղութիւն»ով ու «Նոր մեթոտ»ով Աշխարհագրութիւն մը հրատարակ հանել։

Ամիսոյ, բայց ամբողջական տեղեկութիւններ Բնական Աշխարհագրութեան վրայ, Քաղաքական Աշխարհագրութեան անհրաժեշտ ու էական ծանօթութիւնները միայն, առանց սակայն ո՛և է չորութեան սիրելի պիտի ընեն այս գիրքը աշակերտին և ուսուցիչին համար ալ միանգամայն։

Ամէն խնամք տարուած է աշակերտին միշտ ինչ-ինչ փնտռել դրդելու։

Միմիայն մեր այս գիրքին համար պատրաստուած «բոլորովին նոր» բազմաթիւ պատկերներ առելի կը դիւրինցնեն ընագրին «ամբողջական» հասկացողութիւնը։

Վստահութեամբ կրնանք ըսել թէ նոյն իսկ չատ հարուստցի ակնարկ մը, պիտի կրնայ համոզել ընթերցողը, թէ «քաջարձակապէս» նոր փորձ մըն է մեր այս աշխատութիւնը։

Հասցէ՝

Գրատուն ՆՇԱՆ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 60, Էսկի-Զապթիէ ճատտէսի.

ԳԱՅՏԸԳԻՐՔԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանրամասն Գրատը գիւղ, եկեղեցիին դիմացը Զպուռճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաև բաժանորդագրուիլ փափաքողները։

)(87)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵՖԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՊԵՏԱՆԳԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԹ

Երբ Տագրեան ծրագիրներ կը կազմէր, որոշումներ կուտար Վահէն իրենց շրջանակէն հեռացնելու և անոր հետ ամէն յարաբերութիւն խզելու, անդին զաւակը, Արմինէ՝ բոլորովին անտեղեակ հօրն եւ պատկերահանին միջեւ անցած դարձածներուն, առիթ կը փնտռէր անգամ մ'ալ երիտասարդին հետ տեսակցելու։

Մանկամարդ աղջիկը անտարբեր չէր այլ եւ երիտասարդին նկատմամբ, ընդհակառակն մեծ տեղ կը կը գրաւէր ան՝ սրտին ու մտքին մէջ։ Ալիսի ակնարկութիւնները մանաւանդ՝ աւելի եւս արթնցուցած էին զինք և առաջ եթէ տարտամ քան մը կ'ղգար իր մէջ, հիմա՝ իրարու յաջորդող նշաններէն կը կռահէր Վահէի տածած զգացումն իր մասին և պատճառ չէր գտներ մերժելու այսչափ բուռն ու անկեղծ համակրանք մը որ կը մատուցուէր իրեն՝ արժանաւոր երիտասարդի մը կողմէ։

Արմինէ զուրկ չէր իր հօրը ներշնչումներէն, իր ալ հաւատքն ան էր որ մեծանոչակ ընտանիքի պատկանող աղջիկ մը ատիճանակից երիտասարդի մը հետ ամուսնանալով միայն կրնար երջանիկ ըլլալ, քանի որ հօրմէն նուազ ունեւորը չէր կրնար գոհացնել բաղմակողմանի պահանջները, որոնք անհրաժեշտ էին ընտանիք մը կազմելու համար։ Տագրեան՝ այս գաղափարը՝ անուղղակի ձեւերով ներշնչած էր ընտանիքին ամբողջ անդամներուն, որոնք միահամուռ կը կարծէին որ հարուստին զաւկներէն ուրիշ ոչ ոք իրաւունք ունի ձեռքը խնդրել Արմինէի։

Օր. Տագրեան մինչեւ հիմա անխախտ էր դեռ այն համոզումին վրայ և եթէ Վահէն տեսնել, անոր հետ խօսակցիլ կ'ուզէր, ամուսնանալու նպատակով չէր անչուշտ։ Արդէն հոգիին զգացումներուն գոհացում տալու համար կը փափաքէր տեսակցիլ պատկերահանին հետ, որպէս թէ թատրոն մը գացած կամ նուագահանդէսի մը ունկնդրած ըլլար։ Դերձակուհիին զաւկին հետ ամուսնանալ, մտքէն իսկ անցընել չէր ուզէր, քանի որ անտոհմիկ երիտասարդ մը ո՛չ իրենց ատիճանակից էր և ոչ ալ կրնար գոհացնել ընտանեկան պահանջները։

Հօրը մեծամտութիւնը. հպարտութիւնը կատարեալ փոխանցուած էր Արմինէի եւ, որ չէր վիշտեր սէր անունով կնքել զինք տառապեցնող հիւանդութիւնը և. կը մխիթարուէր գեղարուեստասիրական հանգամանք տալով իր բուռն զգացումներուն, երիտասարդ պատկերահանին նկատմամբ, որուն աղդեցութենէն դուրուած էր բացարձակապէս՝ առանց դալու։

Ընտանեկան շրջանակ մէջ թէեւ Տագրեանները մը տեսակցէին դերձակուհիին հետ, սակայն անոր զաւկին վրայ խօսիլ, գրեթէ բացարձակապէս արգիլուած էր դրամատէրին առջեւ, քանի որ ինք բնաւ խօսք չէր բանար անոր նկատմամբ, և. ո՛չ ամուսինը ո՛չ ալ ուրիշներ չէին համարձակէր այդ յանդգնութիւնը գործել, նկատողութեան առնելով տանտիրոջ դժկամակութիւնը։

Վահէ՝ թէեւ իր քով կ'ուզէր պահել Արմինէի պատկերը, սակայն վերջին դէպքերէն ետք, նկատելով որ անխոհեմութիւն է այդ ատիճան առաջ երթալը, կրկին սրբագրելէ ետք, սրտաբեկ յանձնեց զայն մօրը որ ուղղակի Տագրեաններուն մատոյց զայն, իբր չնչին նուէրը իրենց բարեկամութեան։

Արմինէ բոլորովին այլայլեցաւ իր կիսանդրին տեսնելով. արդէն երկար օրեր խորհած էր անոր վրայ, հայրը կռիւի նիւթ ըրած էր զայն տան մէջ և Ալիս ասելի հարուածներ տուած էր իրեն, այդ պատկերը հիմ բռնելով։

Ցաղոդութիւնը կատարեալ էր, նը-կարը սքանչելիօրէն կը նմանէր մանկամարդ աղջկան, ինչ որ խոստովանեցան Տիկին Տագրեան և դատարակուհին, սրտանց շնորհաւորելով Տիկին Ծերունեանը։

—Բայց էֆէֆտիին ցուցնելու չի դար, յարեց դատարակուհին, վերջին ծայր բարկացած է և ո և է արդարացում պիտի չ'աղդէ վրան։

—Իրաւունք ունիս, աւելցուց տանտիրուհին, ասանկ դեղարուեստական առարկայ մ'ալ մառանին մէջ չի պահուիր սակայն, ուչ կամ կանուխ պիտի ցուցադրենք զայն սրահին մէջ։

—Գոնէ էֆէֆտիին կամքն առնելէ ետք մէջտեղ հանելու է, եթէ ո՛չ, այս օրուան բարկութենէն դատելով կը վախնամ որ չըլլայ թէ պատառ պատառ ընէ։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, այդչափ սրտմտած էր, հարցուց դերձակուհին։

—Բաւական ժամանակ է որ այս տան մէջ եմ, պատասխանեց դատարակուհին, էֆէֆտիին այսչափ կիրքի ելլելը չէի տեսած։

—Ուրեմն քանի որ ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ այս պատկերը պահելը, Օր. Ալիսին նուիրեցէք զայն, ինչպէս որ խոստացաւ ալ օրիորդը։

Արմինէ՝ ամբողջ ուշադրութիւնը պատկերին զննութեանը նուիրած՝ ուշադրութիւն իսկ չէր դարձներ ապդին տեղի ունեցած խօսակցութիւններուն։ Մէկ մը պատկերը կը դիտէր մէկ մ'ալ դէմքը՝ հայելիին մէջ և կ'սքանչանար երկուքին անվրէպ նմանութեանը վրայ։ Հինգ, տասը վայրկեան շարունակ զբաղեցաւ պատկերով, ինչ որ աչքին ծայրովը կը դիտէր դերձակուհին մեծ գոհունակութեամբ, յետոյ անոր դառնալով.

—Շիտակն ըսէ՛ք, Տիկին Ծերունեան, ո՞ւրկէ ձեռք անցուցիք լուսանկարս։

—Շիտակ է ըսածս օրիորդ, անկեղծաբար կ'ըսեմ որ ձեր լուսանկարը չունէր Վահէ իր քով, բոլորովին երեւակայութեամբ նկարեց այս պատկերը։

—Ես ալ քիչ չատ կը հաւնամ նը-կարչութենէ, անկարելի է այս ատիճան յաջող գործ մը արտադրել երեւակայութեամբ։

—Ուրեմն այնպէս պէտք է հետեւցնել որ անկարելին գոյութիւն չունի Վահէի համար, երբ պատկերի վրայ է խնդիրը։

—Այո՛, մեծ հանճար մըն է միւսիւ Վահէն, իմ կողմէս շնորհաւորեցէք զինքը և միւնոյն ատեն հաճեցէք շնորհակալութիւններս յայտնել իր ըրած այս մեծ պատիւին համար։

(Շարունակելի)